

**Activitats i estratègies de sensibilització musical per
potenciar el desenvolupament de les habilitats musicals i el
treball cooperatiu**

**Proposta aplicada amb alumnes de P4 i P5 de l'escola
Eiximenis**

Musical activities and strategies to enhance the development of
musical skills and cooperative work

Proposal applied to P4 and P5 students from the Eiximenis school

Autora: Anna Jordà Mas

Director: Miquel Alsina Tarrés

Menció de música

Curs: 2020-2021

Doble Grau d'Educació Infantil i Primària

Facultat d'Educació i Psicologia

Universitat de Girona

“Quan les paraules fallen, la música parla”

Hans Christian Andersen

Agraïments

Vull agrair a en Miquel Alsina la tutorització i els consells per a dur a terme aquest Treball de Fi de Grau, a la Montse Suquet per ensenyar-me tant durant les pràctiques i per deixar-me participar en tot moment a l'aula, als alumnes de P4 i P5 de l'escola Eiximenis per participar amb tanta il·lusió a les diferents propostes, a l'Arnau per donar-me suport en tot moment i a la Miriam per acompanyar-me en aquesta aventura.

Resum del contingut

En aquest article es presenta una investigació-acció per determinar quines activitats i estratègies són eficaces per tal que els alumnes de segon cicle d'Educació Infantil desenvolupin habilitats musicals i alhora, adquireixin habilitats per treballar cooperativament. Per tal de dur a terme la investigació s'ha dissenyat una proposta pràctica amb els alumnes de P4-P5 de l'escola Eiximenis i seguidament, s'han valorat i analitzat les dades obtingudes. Durant el desenvolupament de la investigació, s'ha pogut corroborar que les activitats i estratègies han sigut útils per potenciar l'aprenentatge cooperatiu i l'adquisició de les habilitats de sensibilització musical.

Paraules clau: música; aprenentatge cooperatiu; recurs didàctic; educació infantil

Abstract

This final dissertation will show, through an action-research methodology, which activities and strategies are efficient for students in the second cycle of Early Childhood Education to develop musical skills and at the same time, acquire skills to work cooperatively. In order to carry out the research, a practical proposal with P4 and P5 students of Eiximenis school was designed. Afterwards the obtained data was evaluated and analyzed. Throughout the research, it has been possible to prove that the activities and strategies had been useful to enhance cooperative learning and the acquisition of musical abilities.

Key words: music; cooperative learning; teaching resource; childhood education

Índex

Resum del contingut.....	4
1. Introducció	10
2. Marc teòric.....	12
2.1 La música i els infants	12
2.1.1 La importància de la música en el desenvolupament integral dels infants	13
2.1.2 La música en el currículum del segon cicle d'Educació Infantil.....	15
2.2 L'aprenentatge cooperatiu a l'aula d'Educació Infantil	17
3. Mètode	18
3.1 Problemàtiques, objectius, preguntes i hipòtesis	18
3.2 Contextualització.....	19
3.2.1 Participants	19
3.3 Disseny i procediment.....	20
3.3.1 Fases del procés d'intervenció	21
3.3.2 Tècniques i instruments de recollida d'informació.....	22
3.3.3 Anàlisi de les dades	23
4. Resultats.....	23
4.1 Avaluació del contingut de sensibilització musical i les corresponents habilitats.....	24
4.1.1 Rúbrica d'avaluació del bloc 1 del so i el silenci	24
4.1.2 Rúbrica d'avaluació del bloc 2, l'agut i el greu	25
4.1.3 Rúbrica d'avaluació del bloc 3, el fort i el fluix	28
4.1.4 Rúbrica d'avaluació del bloc 4, la durada i el timbre	30
4.2 Avaluació de l'aprenentatge cooperatiu	32
4.2.1 ítem 1, s'enfada fàcilment.....	32
4.2.2 ítem 2, té iniciativa	33
4.2.3 ítem 3, col·labora	33

4.2.4 ítem 4, assumeix les seves responsabilitats	34
4.2.5 ítem 5, ajuda als companys	35
4.2.6 ítem 6, escolta als companys.....	36
4.3 Avaluació de la resolució de les tasques individualment i en grup.....	36
4.4 Observacions durant la proposta	38
4.4.1 Observacions de les actituds inicials i finals dels alumnes	39
5. Discussió i conclusions	40
Referències documentals	43
Annexos	47
Annex 1, unitat didàctica “Aprenem i gaudim fent música”	47
Proposta de la intervenció educativa de quatre blocs d'activitats	47
Taules concretes de cada bloc	51
Annex 2, rúbriques d'avaluació i graelles d'observació del contingut musical ..	63
Anàlisi dels resultats dels alumnes	67
Annex 3, rúbriques d'avaluació i graelles d'observació de l'aprenentatge cooperatiu	68

Índex de figures

Figura 1: fases del procés d'investigació (font: l'autora).	21
Figura 2: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 1 del bloc 1 (font: l'autora).	24
Figura 3: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 2 del bloc 1 (font: l'autora).	25
Figura 4: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 3 del bloc 1 (font: l'autora).	25
Figura 5: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 1 del bloc 2 (font: l'autora).	26

Figura 6: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 2 del bloc 2 (font: l'autora).	26
Figura 7: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 3 del bloc 2 (font: l'autora).	27
Figura 8: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 4 del bloc 2 (font: l'autora).	27
Figura 9: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 1 del bloc 3 (font: l'autora).	28
Figura 10: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 2 del bloc 3 (font: l'autora).	29
Figura 11: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 3 del bloc 3 (font: l'autora).	29
Figura 12: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 1 del bloc 4 (font: l'autora).	30
Figura 13: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 2 del bloc 4 (font: l'autora).	30
Figura 14: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 3 del bloc 4 (font: l'autora).	31
Figura 15: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 4 del bloc 4 (font: l'autora).	31
Figura 18: gràfic de sectors circulars de l'ítem 1 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (Font: l'autora).	32
Figura 17: gràfic de sectors circulars de l'ítem 1 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).	32
Figura 16: gràfic de sectors circulars de l'ítem 1 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	32
Figura 19: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 2 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	33
Figura 20: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 2 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).	33
Figura 21: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 2 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).	33

Figura 24: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 3 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).....	34
Figura 23: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 3 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).....	34
Figura 22: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 3 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	34
Figura 27: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).....	34
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	34
Figura 26: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).....	34
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	34
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	34
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	34
Figura 30: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 5 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).....	35
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	35
Figura 29: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 5 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).....	35
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	35
Figura 28: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 5 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	35
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	35
Figura 33: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 6 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).....	36

Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	36
Figura 32: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 6 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).....	36
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	36
Figura 31: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 6 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	36
Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).	36
Figura 34: gràfic de barres de la resolució de la tasca individualment i en grup a l'inici de la proposta (font: l'autora).	37
Figura 35: gràfic de barres de la resolució de la tasca individualment i en grup a la meitat de la proposta (font: l'autora).	37
Figura 36: gràfic de barres de la resolució de la tasca individualment i en grup al final de la proposta (font: l'autora).	38

1. Introducció

La música és una de les formes de comunicació més antigues. Des de les antigues civilitzacions s'utilitza la veu humana i el cos per crear música i així, aconseguir una forma d'expressió (Domínguez, 2017-2018).

Actualment, la música és una part indispensable de la cultura humana universal i alhora, un llenguatge a través del qual ens comuniquem i expressem. Per aquest motiu, és essencial que des de petits els infants gaudeixin d'una bona educació musical, atès que la música els ajudarà a desenvolupar-se de manera integral (López, 2010).

Tanmateix, cal tenir en compte que hem d'avançar cap a una educació inclusiva on tots els infants tinguin accés a l'aprenentatge i es valori la participació de tots i cadascun d'ells. Una bona eina per incloure tots els alumnes a l'aula és l'aprenentatge cooperatiu, atès que a partir d'aquest s'afavoriran les relacions entre iguals i es fomentarà la participació equitativa (Caliz, 2013).

Tenint en compte la literatura estudiada, aquest Treball de Fi de Grau amb títol "Activitats i estratègies de sensibilització musical per potenciar el desenvolupament de les habilitats musicals i el treball cooperatiu" i subtítol "Proposta aplicada amb alumnes de P4 i P5 de l'escola Eiximenis", presenta un estudi que té per objectiu solucionar les dues problemàtiques següents. En primer lloc, a causa de la pandèmia de la COVID-19 l'escola Eiximenis no disposa d'especialista d'educació musical a l'etapa d'Educació Infantil. No obstant això, les diferents educadores sí que tenen present que la música té un paper molt important a l'àrea de comunicació i llenguatge. En segon lloc, després d'observar l'aula i diversos diàlegs amb la tutora i les diferents docents i educadores de P4 i P5 me n'he adonat que els alumnes no saben treballar de manera cooperativa.

A partir de la detecció de les dues problemàtiques s'ha realitzat una investigació-acció que se centra a respondre la següent pregunta: **Quines activitats i estratègies de sensibilització musicals es poden introduir a l'aula per tal que els alumnes d'Educació Infantil s'habituin al treball cooperatiu i alhora, desenvolupin les habilitats musicals?**

La proposta preparada per als alumnes pretén ajudar al desenvolupament integral dels infants i més concretament, a l'àrea de comunicació i llenguatges marcada pel Currículum del segon cicle d'Educació Infantil. Tal com diu Generalitat de Catalunya (2009) dels 3 als 6 anys els alumnes exploren, utilitzen i interioritzen els diferents llenguatges amb els quals es poden comunicar, sempre que el seu entorn proper i significatiu els atengui.

Per tant, és essencial una òptima intervenció per part del docent, atès que és l'encarregat d'ajudar a integrar el llenguatge corporal, verbal, plàstic, musical, matemàtic i audiovisual als alumnes sempre tenint en compte les seves possibilitats (Generalitat de Catalunya, 2016).

A mesura que es realitzen les sessions es durà a terme un estudi d'investigació-acció del qual s'extrauran les dades rellevants. S'utilitzarà una metodologia mixta, qualitativa i quantitativa. Després s'analitzaran les dades per tal d'obtenir uns resultats i unes conclusions.

Amb l'anàlisi i interpretació dels resultats es pretén poder respondre la pregunta inicial i saber si les següents hipòtesis poden esdevenir la conclusió de l'estudi.

En primer lloc, a partir de l'ensenyament de la música, els alumnes desenvoluparan habilitats musicals i també les seves habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació del llenguatge verbal i corporal. I en segon lloc, després de dur a terme la proposta musical amb les diferents activitats cooperatives, els alumnes de P4 i P5 treballaran mostrant un augment de les actituds d'ajuda, respecte i cooperació.

2. Marc teòric

2.1 La música i els infants

Els infants abans del naixement ja han establert contacte amb la música, atès que el fetus sent les vibracions dels sons de l'interior i de l'exterior aproximadament a partir de les vint-i-quatre setmanes de gestació.

Després del naixement viuen immersos en un món de sons i de música. Aquesta, es converteix en un element clau que els permet conèixer i descobrir el món que els envolta, desenvolupar la percepció auditiva, socialitzar-se, desenvolupar la imaginació, la creativitat, entre altres aspectes (López, 2010).

Tal com exposen Godoy i Alsina (2013) la música està present a la societat des dels seus inicis. Els prehistòrics, ja intentaven amb les seves eines, utilitzar i manipular el so per dur a terme les seves cerimònies o per imitar efectes de la naturalesa. Des de llavors, els humans seguim fent el mateix, tenim la música molt a prop per utilitzar-la quan i com vulguem. Per tant, aquesta ha esdevingut i esdevé una part essencial en les nostres vides.

Per aquest motiu, segons Pascual (2006; citat per Saldrich 2016-2017) definir què és la música és arriscat, atès que al llarg dels segles la música ha estat objecte de diversos significats. Aquesta complexitat apareix perquè la música pot ser considerada un art, una ciència o un llenguatge i alhora, també adquireix diferents continguts segons si es relaciona amb els sentits, els sentiments, l'afectivitat, la intel·ligència, els sons, el llenguatge...

No obstant això, el Diccionari d'Estudis Catalans, (DIEC, 2015) defineix la música com "l'art que s'expressa mitjançant la combinació de sons, d'acord amb les lleis de la melodia, l'harmonia i el ritme". López (2010), per exemple, afegeix que la música és el llenguatge a través del qual ens comuniquem i expressem.

2.1.1 La importància de la música en el desenvolupament integral dels infants

La música ha tingut un pes molt important des dels inicis de la humanitat. Per aquest motiu, actualment està mundialment globalitzada (López, 2010).

Diversos estudis afirmen que l'educació musical a les primeres edats té múltiples beneficis, atès que ajuda al desenvolupament integral dels alumnes i a la seva sensibilitat.

En el procés de renovació pedagògica de finals del segle XIX i principis del XX grans pedagogs i psicòlegs com Fröebel, Decroly, Montessori i les germanes Agazzi, van destacar la importància de la música i la seva inclusió a les escoles des de les primeres edats (Bernal, 2000).

Tanmateix, tal com exposa Bravo (2016-2017), la preocupació per com s'impartia l'educació musical la varen manifestar Dalcroze, Kodály, Willems i Orff, músics i pedagogs que van liderar el moviment de l'Escola Nova. Ells es qüestionaven la manera tradicional d'ensenyar la música i van proposar noves metodologies actives ja que consideraven que els infants han de viure la música per després poder-se comunicar a través d'ella.

Un altre pas molt important en el món de l'educació musical va ser quan Gardner va desenvolupar la teoria científica de les intel·ligències múltiples i va esmentar que la música és una intel·ligència autònoma susceptible de ser desenvolupada com la resta d'intel·ligències (Gardner, 2005).

Per tant, això demostra que no només les matèries instrumentals són necessàries per a la vida, sinó que les aportacions que ofereix l'educació musical i artística també són essencials pel desenvolupament integral dels infants (Marchesi, 2000).

La declaració de la UNESCO (1958) també mostra un clar suport a la música, ja que la reconeix com una manifestació essencial de la cultura i alhora, exposa els

drets dels infants a l'ensenyament musical, a participar activament a partir de la música i a integrar-la en la seva educació.

Per tots aquests motius, tal com destaquen Malagarriga i Busqué (2005; citat per Saldric 2016-2017), és essencial que els infants, des de petits, gaudeixin d'una educació musical activa perquè aquesta els ajudarà a desenvolupar globalment la seva personalitat per tal d'integrar-se a la societat. Alhora, la música educa la seva sensibilitat i els provoca vivències que cap altre estímulo els aporta.

És essencial destacar que a través de la música s'educa la veu, l'oïda, el ritme, el gust, la imaginació, l'expressió, la representació, el llenguatge...i també que ajuda als alumnes a adquirir una major capacitat d'atenció i memòria, sentiment de grup, disciplina, responsabilitat, sentit crític, gust estètic... mentre estimula la capacitat de pensar, memoritzar i crear (Saldrich, 2016-2017).

Per tal que tot això succeeixi, cal que els educadors, els docents i les famílies connectin els infants amb el món sonor que els envolta i per tant, els potenciïn un ambient estimulador que permeti als infants explorar, manipular i descobrir les possibilitats sonores i expressives del seu propi cos i dels objectes que els envolten. A partir d'aquesta manera natural d'ensenyament, les experiències dels infants s'aniran enriquint i tindran l'oportunitat d'observar, escoltar, experimentar i comunicar a partir d'un entorn sonor ric (López, 2010).

Un altre aspecte a tenir en compte, tal com diu Matz (2015), és l'afectivitat. Per tal que els alumnes gaudeixin de la música i es desenvolupin de manera integral cal establir un clima de confiança a l'aula i una relació que els permeti la interacció i el vincle afectiu. En aquesta relació, la veu també hi té un paper molt important, ja que cal utilitzar un to dolç, les entonacions concretes. També és essencial que es faci silenci a l'aula, tant per la salut vocal del docent com per la importància que els alumnes aprenguin a fer silenci per tal que puguin escoltar els sons que els oferim i per tant, crear un entorn sonor saludable.

Per tots aquests motius, s'ha d'entendre que la música és vital en el desenvolupament dels infants, ja que prepara el seu cervell i contribueix a la seva

plasticitat per tal de facilitar-los l'adquisició de nous aprenentatges. Per tant, queda palesa la necessitat d'incloure més hores de música en l'educació infantil (Jauset, 2016).

2.1.2 La música en el currículum del segon cicle d'Educació Infantil

El currículum del segon cicle d'Educació Infantil destaca la importància de la comunicació a les primeres edats, atès que la interacció entre l'infant i la resta de persones es fa a través del llenguatge verbal, corporal, artístic, musical, matemàtic i audiovisual.

És important que a partir de l'àrea de comunicació i llenguatges els alumnes experimentin els diferents usos i funcions dels llenguatges, en un ambient favorable i on es promogui una relació afectiva i positiva entre els infants i la persona adulta (Generalitat de Catalunya, 2016).

Desenvolupar i interioritzar els diferents llenguatges permetrà als alumnes esdevenir persones capaces de comunicar-se i expressar-se en diferents situacions i, per tant, les seves relacions intrapersonals i interpersonals augmentaran en autonomia, seguretat i creativitat (Generalitat de Catalunya, 2009).

Els diferents llenguatges es presenten de manera interrelacionada. No obstant això, els continguts dins l'àrea sí que estan agrupats en els següents tres grups:

- Observar, escoltar i experimentar
- Parlar, expressar i comunicar
- Interpretar, representar i crear

Si ens centrem en el llenguatge musical, la Generalitat de Catalunya (2016) destaca que és imprescindible acostar als infants a aquest, ja que suposarà un enriquiment per millorar les seves capacitats expressives i creatives a més, de les seves habilitats musicals.

Tal com afegeix Saldrich (2016-2017), la música a l'etapa 0-6 i més concretament al segon cicle d'Educació Infantil potencia les tres dimensions com a músics: l'oïdor, l'intèrpret i el creador per mitjà de la percepció sonora, la cançó, el moviment i les produccions sonores.

Cal tenir en compte que durant l'etapa dels 3 als 6 anys els infants estan en procés de desenvolupament i creixement de la seva capacitat d'expressió i comunicació tant verbal com gestual. Per aquest motiu, l'escola ha de propiciar les experiències sonores-musicals, atès que d'aquesta manera es produirà un enriquiment perceptiu, creatiu, expressiu i comunicatiu. A més, cal ser conscients que la música dóna plaer als infants i és en aquesta edat quan comencen a exterioritzar els seus gustos (Díaz, 2004).

En un inici, els infants faran d'oïents, després d'intèrprets i finament, de creadors. Per tant, cal tenir present que els infants aniran millorant la seva expressió musical si se'ls ofereix ambients sonors diversos, se'ls deixa experimentar amb la música, els donem una resposta corporal, etc (Matz, 2015).

Els infants aprenen de manera holística i els pilars bàsics perquè desenvolupin les seves capacitats són: escoltar, cantar, tocar i ballar. Per tant, cal que els infants siguin els protagonistes dels seus aprenentatges i els docents siguem els encarregats de guiar-los per tal que vagin millorant a partir de les diferents experiències que els hi proporcionem (Hernández, Hernández i Moya, 2011).

2.2 L'aprenentatge cooperatiu a l'aula d'Educació Infantil

Tal com exposa Luque (2020), la realitat educativa actual posa en evidència que a les aules d'Educació Infantil hi ha diversitat d'alumnes amb unes necessitats, interessos i nivells diferents. Per aquest motiu, és important treballar l'aprenentatge cooperatiu com a estructura didàctica que permet incloure actituds, valors i procediments i, alhora, afavoreix la inclusió.

Johnson, Johnson i Holubec (1999) destaquen que la cooperació consisteix a treballar de manera conjunta per tal d'aconseguir uns objectius comuns que suposin, un benefici personal i grupal. Per tant, l'aprenentatge cooperatiu és l'agrupació didàctica de grups reduïts heterogenis on els infants treballen conjuntament per afavorir el propi aprenentatge i el dels iguals.

Ruda et al. (2013) afirmen que l'aprenentatge cooperatiu garanteix un procés d'ensenyament més sòlid, enriquidor i creatiu, sempre que els docents i els alumnes s'impliquin en la construcció d'aquest coneixement. Per aquest motiu, tal com exposa Cañabate (2008) cal que el docent tingui en compte que aquest és un aprenentatge lent i que per tal que el resultat sigui l'òptim cal una bona organització i dinamització per part de l'adult.

Un altre aspecte important a tenir en compte, tal com esmenta Pujolàs (2008), és que l'aprenentatge cooperatiu té una doble finalitat, cooperar per aprendre i aprendre a cooperar. Per tant, a partir d'aquest, els alumnes adquiriran els continguts escolars i, alhora, aprendran a treballar en equip.

Per tots aquests motius, és evident que l'aprenentatge cooperatiu té múltiples beneficis a l'Educació Infantil, ja que tal com afirma Luque (2020) fomenta l'autonomia dels infants, les relacions personals entre els iguals, les estratègies de relació social i les pautes de convivència. A més, treballar entre iguals afavoreix el desenvolupament de les capacitats afectives, comunicatives, les habilitats socials, emocionals i l'adquisició de competències i habilitats pròpies de l'etapa.

3. Mètode

3.1 Problemàtiques, objectius, preguntes i hipòtesis

Després de conèixer la definició de música i la presència d'aquesta en la societat, la importància de la música en el desenvolupament integral dels infants, com apareix el terme música al currículum del segon cicle d'Educació Infantil i finalment, com aplicar l'aprenentatge cooperatiu en una aula d'Infantil es poden delimitar quins són els objectius del present Treball de Fi de Grau, les preguntes que han enfocat la recerca i la hipòtesi que s'espera.

A partir de l'observació directa dels alumnes del segon cicle d'Educació Infantil de l'escola Eiximenis, les converses amb la tutora d'aula i les diferents docents i educadores d'Educació Infantil s'han pogut observar les dues problemàtiques que s'han exposat a la introducció del present treball.

Per una banda, la falta d'especialista de música a l'etapa d'Educació Infantil i per l'altra, la manca d'actituds cooperatives i respectuoses a l'aula.

Per aquest motiu, la pregunta principal de la investigació és: **quines activitats i estratègies de sensibilització musicals es poden introduir per tal que els alumnes d'Educació Infantil s'habituin al treball cooperatiu? I alhora, desenvolupin les habilitats musicals?**

A partir de la pregunta i l'observació s'han definit els objectius. En primer lloc, potenciar el desenvolupament de les habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà del llenguatge musical, corporal i verbal dels alumnes de P4 i P5 de l'escola Eiximenis i en segon lloc, proposar activitats musicals i estratègies per tal de fomentar l'aprenentatge cooperatiu entre iguals.

A partir de la pregunta em plantejo les següents hipòtesis que al final del treball caldrà validar per dur a terme les conclusions:

- A partir de l'ensenyament de la música els alumnes desenvoluparan habilitats musicals i alhora, les seves habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació del llenguatge verbal i corporal.

- Després de dur a terme la proposta musical amb les diferents activitats i estratègies cooperatives els alumnes treballaran mostrant un augment de les actituds d'ajuda, respecte i cooperació.

3.2 Contextualització

El centre en el qual s'aplica la investigació és l'escola Eiximenis de Girona, un centre educatiu públic d'educació infantil i primària situat al carrer D'en Francesc Eiximenis número 7. El curs escolar 2020-2021, a causa de la COVID-19, l'escola s'ha organitzat en grups de convivència i socialització estable. Els grups són de 17-20 alumnes. Els cursos s'han organitzat de la següent manera: P3, P4-P5, 1r-2n, 3r-4t, 5è i 6è. Per tant, la majoria de les aules són internivell.

Cal destacar que el nivell socioeconòmic i cultural de les famílies de l'escola, en general, és mitjà-alt i això fa que els alumnes, habitualment, tinguin suport a casa i no hagin de preocupar-se per les necessitats bàsiques. No obstant això, les aules presenten diversitat cultural i de llengua i s'hi pot observar una mitjana de 3-4 alumnes que no reben suport educatiu a casa.

3.2.1 Participants

L'estudi s'aplica en una aula internivell de P4 i P5 de 17 alumnes agrupats heterogeniament. Dels 17 alumnes, 9 són de P4, 6 nens i 3 nenes i 8 de P5, 5 nens i 3 nenes.

Quant a la llengua materna cal especificar que dels 17 alumnes 12 són catalanoparlants, 4 castellanoparlants i 1 alumna de parla bengalina i anglesa.

Del grup destaco un alumne derivat a l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògic (EAP), el qual presenta una comunicació oral molt limitada en comparació a la resta de companys. Un alumne de P4 que acaba de ser escolaritzat per primera vegada i encara està assolint les rutines bàsiques de l'escola i una alumna que està aprenent de manera progressiva el català, ja que la

seva llengua materna és, com s'ha dit abans, el bengalí i l'anglès, i només fa cinc mesos que està al centre.

El grup-classe destaca per ser un grup participatiu, curiós, amb moltes ganes d'aprendre, però sobretot molt mogut. Per aquest motiu, és necessari fer activitats de curta durada i actives, si no perden l'atenció. És un grup molt individualista i competitiu. A més, el fet que les aules siguin internivell comporta que els ritmes de treball, el desenvolupament dels infants, la comunicació, l'adquisició de les rutines, els interessos, les necessitats... siguin molt diferents entre els alumnes.

Quant a la comunicació és un grup que els agrada molt parlar i explicar què els passa. A les converses acostumen a participar 14 alumnes i 3 es queden més al marge.

Amb relació a les habilitats musicals, la gran majoria mostra molt de gust i entusiasme per la música. A més, es mostren molt atents en totes les activitats i les assoleixen de manera ràpida.

3.3 Disseny i procediment

Per tal d'assolir els objectius plantejats s'ha preparat una unitat didàctica titulada "Aprenem i gaudim fent música". Amb aquesta, es pretén que els alumnes visquin la música i aquesta, contribueixi al seu desenvolupament integral de la personalitat i més concretament, al desenvolupament de l'àrea de comunicació i llenguatge.

La proposta es divideix en quatre blocs relacionats directament amb les qualitats del so. Cada bloc consta de diferents activitats de sensibilització musical on es potencien les tres dimensions com a músics: l'oïdor, l'intèrpret i el creador per mitjà de la percepció sonora, la cançó, el joc, el moviment i les produccions sonores.

En cada bloc s'inclouen activitats musicals cooperatives per tal que els alumnes adquireixin actituds cooperatives d'ajuda, respecte, escolta... Aquestes activitats

presenten una estructura similar en cada bloc per tal que els alumnes a partir del *feedback* que els proporciona la docent i els companys vagin millorant.

(vegeu la unitat didàctica completa a l'annex 1)

A partir d'aquesta proposta es durà a terme una investigació-acció que té per finalitat complir els objectius exposats a l'apartat 3.1 i a partir d'aquests, poder millorar les problemàtiques observades en el centre i reflexionar sobre la proposta.

Segons Latorre (2003) la investigació-acció es pot definir com un estudi sistemàtic enfocat a millorar la pràctica educativa a través de les pròpies accions pràctiques i alhora, de reflexió sobre les accions. Kemmis (1993) afegeix que és una forma d'indagació autoreflexiva dels participants en una situació educativa per tal de millorar una problemàtica.

Martí (2003) exposa les preguntes que s'utilitzen a les diverses fases dels processos d'investigació acció: què és el que hi ha?; com ho veiem i com ho veuen els altres?; què podem fer, què farem i com? Així doncs, a partir d'aquestes preguntes, a continuació es detallen les fases que s'han seguit per a realitzar el present estudi.

3.3.1 Fases del procés d'intervenció

En aquesta investigació s'han seguit les 8 fases següents:

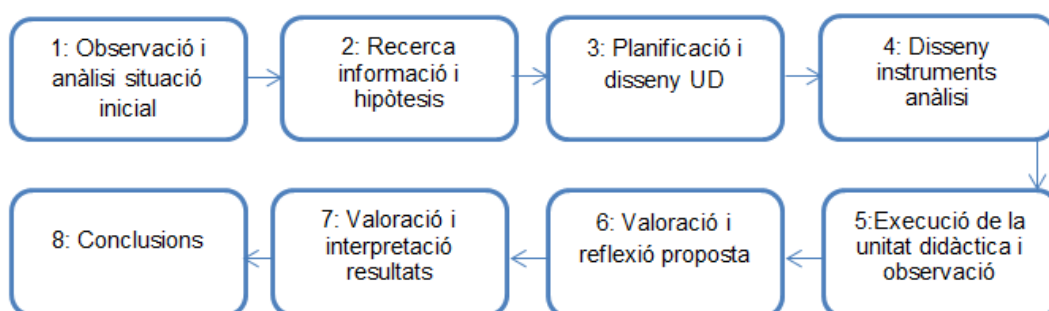

Figura 1: fases del procés d'investigació (font: l'autora).

3.3.2 Tècniques i instruments de recollida d'informació

Les tècniques de recollida d'informació utilitzades per aquest estudi se situen en l'apartat de tècniques de recollida mixtes. Es divideixen en dos blocs diferents segons si s'analitzen les habilitats musicals o l'aprenentatge cooperatiu.

En primer lloc, per tal d'analitzar les habilitats musicals s'utilitza una rúbrica d'avaluació per a cada un dels quatre blocs. En aquesta, s'ha utilitzat la dicotomia molt - una mica - gens i a partir d'aquests, s'han determinat els diferents graus d'assoliment observat durant les sessions programades.

A més, s'anoten les observacions que es consideren pertinents.

(vegeu les rúbriques d'avaluació de les habilitats musicals i les graelles generals dels resultats a l'annex 2)

En segon lloc, per tal d'analitzar l'aprenentatge cooperatiu s'utilitzen dues rúbriques amb diferents ítems referents a la cooperació on s'anota si ho compleixen o no. A més, s'afegeixen les observacions que es considerin pertinents.

Per poder anotar còmodament els resultats dels dos blocs i consultar-los posteriorment s'utilitza una graella general dels resultats.

Durant les diferents sessions es fa una observació directa per tal de poder observar les necessitats dels infants i els diferents graus d'assoliment. No obstant això, és al final de cada bloc quan s'avaluen els criteris d'avaluació establerts en un inici.

Per altra banda, quant a l'aprenentatge cooperatiu aquest s'analitza en tres moments, a l'inici de la proposta, a la meitat i al final. D'aquesta manera, es pretén veure l'evolució dels alumnes envers els diferents aspectes cooperatius.

(vegeu les rúbriques d'avaluació i les graelles generals dels resultats de l'aprenentatge cooperatiu a l'annex 3)

Les diferents dades ajudaran a respondre la pregunta inicial.

3.3.3 Anàlisi de les dades

Per tal d'analitzar les diferents dades recollides s'utilitzarà una metodologia mixta, és a dir, es combina la metodologia qualitativa i quantitativa, atès que s'extreuen resultats numèrics de manera quantitativa i alhora, també s'analitzen observacions i comentaris d'aula de manera qualitativa.

Tal com s'ha esmentat a l'apartat 3.3.2 una part de la investigació del present treball s'ha realitzat utilitzant una metodologia quantitativa, concretament emprant una rúbrica d'avaluació per a cada bloc de sensibilització musical i en tres moments de la proposta per analitzar com és la seva evolució envers l'aprenentatge cooperatiu. Aquests, quedaran reflectits en gràfics de barres i gràfics de sectors circulars.

D'altra banda, tenint en compte la metodologia qualitativa, les tècniques bàsiques que s'utilitzaran per recollir les dades seran l'observació directa de les actituds dels alumnes i els comentaris rellevants.

Un cop es tinguin extretes totes les dades s'organitzaran per categories per tal d'interpretar els resultats i, finalment, extreure'n una conclusió.

4. Resultats

Després d'haver posat en pràctica la proposta "Aprenem i gaudim fent música" amb els alumnes de P4 i P5 de l'Escola Eiximenis i un cop analitzades les dades es mostren els resultats obtinguts.

En primer lloc, s'analitzen les rúbriques d'avaluació del contingut musical per tal de veure si a partir dels 4 blocs diferents els alumnes han assolit els objectius i les habilitats musicals proposades. En segon lloc, s'observa com ha sigut la seva evolució envers l'aprenentatge cooperatiu i finalment, si a partir d'aquest els alumnes han esdevingut capaços de superar amb èxit més activitats proposades a l'aula.

4.1 Avaluació del contingut de sensibilització musicals i les corresponents habilitats

4.1.1 Rúbrica d'avaluació del bloc 1 del so i el silenci

El pilar del bloc 1 són les cançons. Les cançons són l'element bàsic per un bon ensenyament musical, atès que a partir d'aquestes, els alumnes desenvolupen la percepció auditiva i les experiències musicals, emocionals, físiques i mentals. Alhora, un bon aprenentatge i ús de la cançó permet treballar les qualitats del so, el ritme, la pulsació i la relació amb l'audició.

Per valorar aquest ítem s'han utilitzat dues sessions. No obstant això, s'ha seguit treballant al llarg de tota la proposta. Els criteris d'avaluació s'han analitzat a partir d'una rúbrica d'avaluació on es diferenciava entre l'alumne que ho havia assolit molt, una mica o gens.

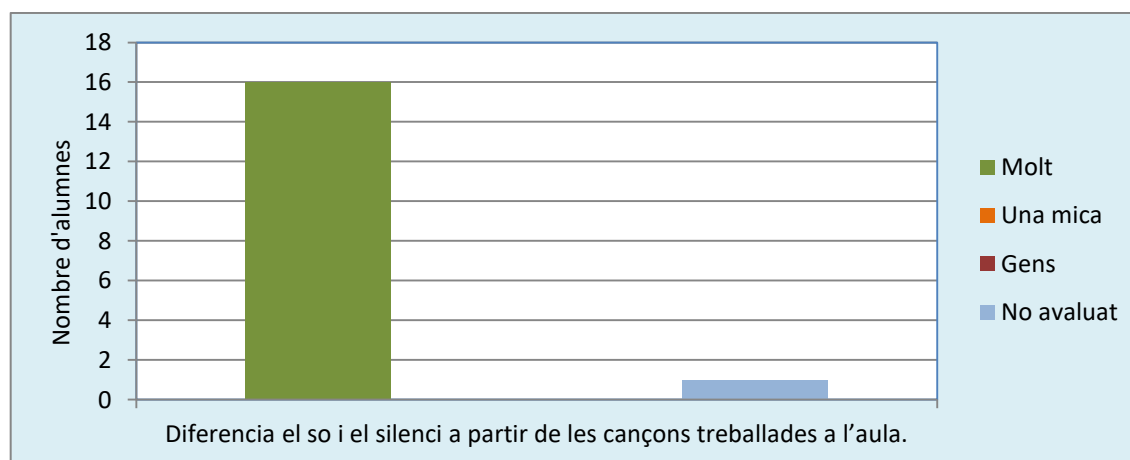

Figura 2: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 1 del bloc 1 (font: l'autora).

A la figura 2 es pot observar un gràfic de barres. En aquest, es pot veure com dels 17 alumnes participants, 16 han assolit a la perfecció l'ítem 1, diferenciar el so i el silenci en les cançons treballades a l'aula, i només 1 alumne no ha estat avaluat, atès que no assisteix al centre a la tarda.

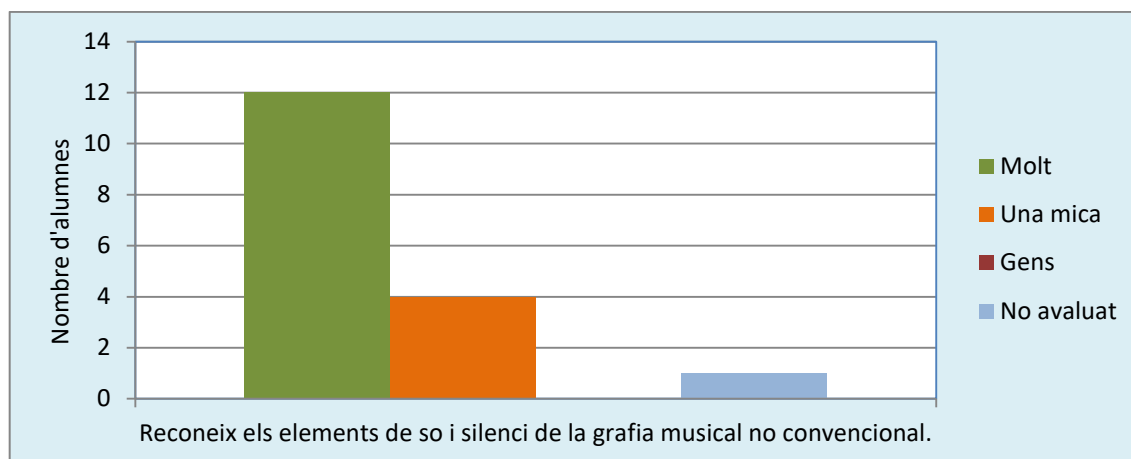

Figura 3: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 2 del bloc 1 (font: l'autora).

A la figura 3 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes participants 12 reconeixen a la perfecció la grafia musical no convencional de so i silenci, 4 la reconeixen a vegades i 1 alumne no ha estat avaluat.

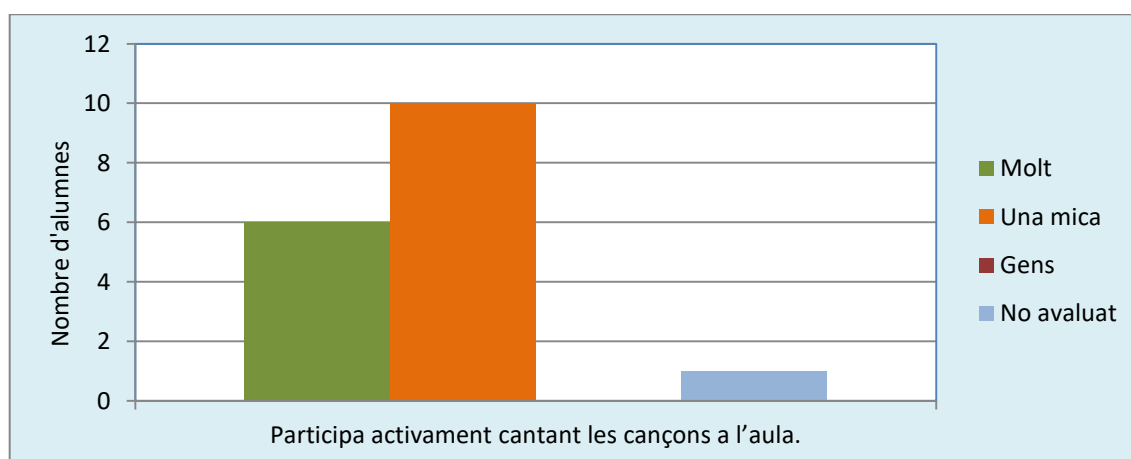

Figura 4: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 3 del bloc 1 (font: l'autora).

A la figura 4 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes participants 6 participen cantant totes les cançons completes, 10 participen cantant una part de la cançó i 1 alumne no ha estat avaluat.

4.1.2 Rúbrica d'avaluació del bloc 2, l'agut i el greu

Per tal de poder reconèixer la qualitat del so de l'altura cal estimulació sonora.

Per aquest motiu, atès que al primer bloc s'havia treballat el so i el silenci en aquest s'avança cap a la qualitat del so de l'altura per tal que els alumnes vagin aprenent a relacionar i combinar sons i per tant, anar construint el seu propi criteri i gust musical.

Per valorar aquest ítem s'han utilitzat dues sessions. Els criteris d'avaluació s'han analitzat a partir d'una rúbrica d'avaluació on es diferenciava entre l'alumne que ho havia assolit molt, una mica o gens.

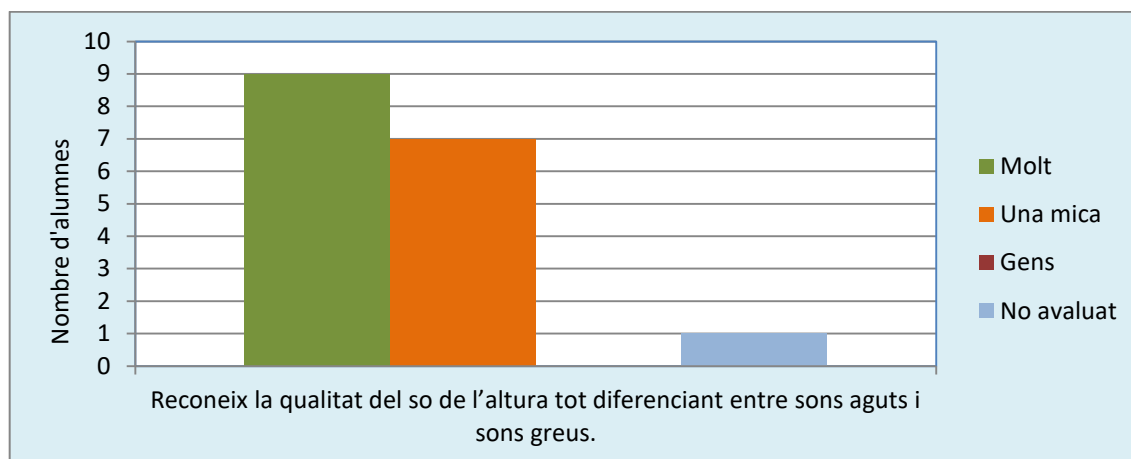

Figura 5: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 1 del bloc 2 (font: l'autora).

A la figura 5 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes participants 9 saben diferenciar entre els sons aguts i els sons greus a la perfecció, 7 ho diferencien algunes vegades i 1 alumne no ha estat avaluat.

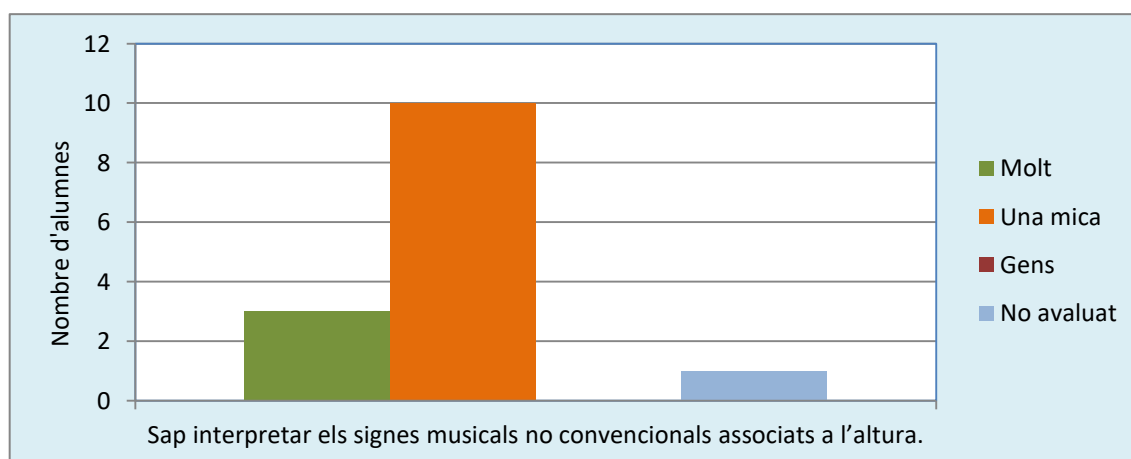

Figura 6: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 2 del bloc 2 (font: l'autora).

A la figura 6 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes participants 3 saben interpretar els signes musicals no convencionals associats a l'altura, 10 ho interpreten a vegades i 1 alumne no ha estat avaluat.

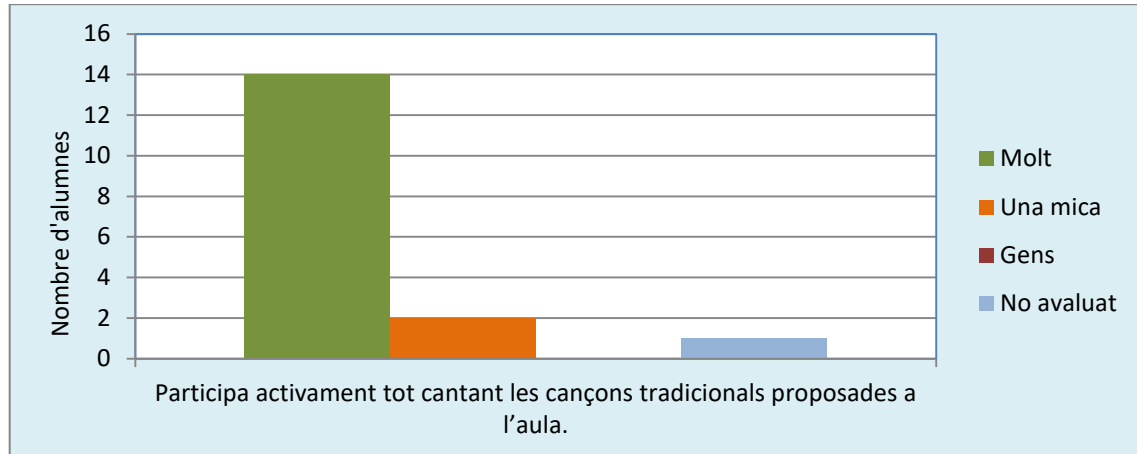

Figura 7: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 3 del bloc 2 (font: l'autora).

A la figura 7 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 14 participen cantant totes les cançons completes, 2 participen cantant una part de la cançó i 1 alumne no ha estat avaluat.

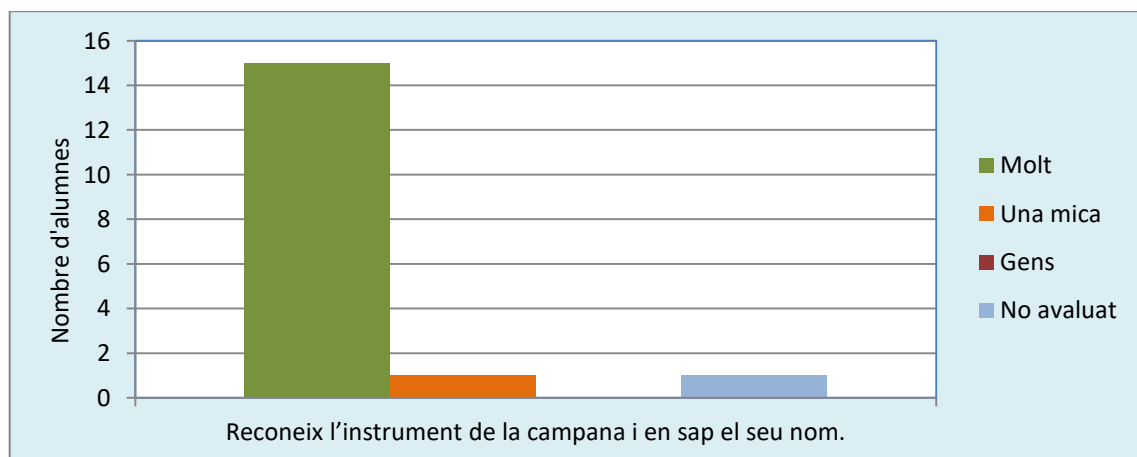

Figura 8: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 4 del bloc 2 (font: l'autora).

A la figura 8 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 15 reconeixen el so de la campana i en saben el seu nom, 1 alumne només reconeix l'instrument, però no en sap el seu nom i 1 alumne no ha estat avaluat.

4.1.3 Rúbrica d'avaluació del bloc 3, el fort i el fluix

Per tal de dur a terme el bloc 3 s'han seguit utilitzant les cançons i les audicions. A més, s'ha donat especial importància a les produccions sonores dels infants, atès que és important que els infants tinguin l'oportunitat de crear les seves produccions sonores tot improvisant.

Per valorar aquest ítem s'han utilitzat dues sessions. Els criteris d'avaluació s'han analitzat a partir d'una rúbrica d'avaluació on es diferenciava entre l'alumne que ho havia assolit molt, una mica o gens.

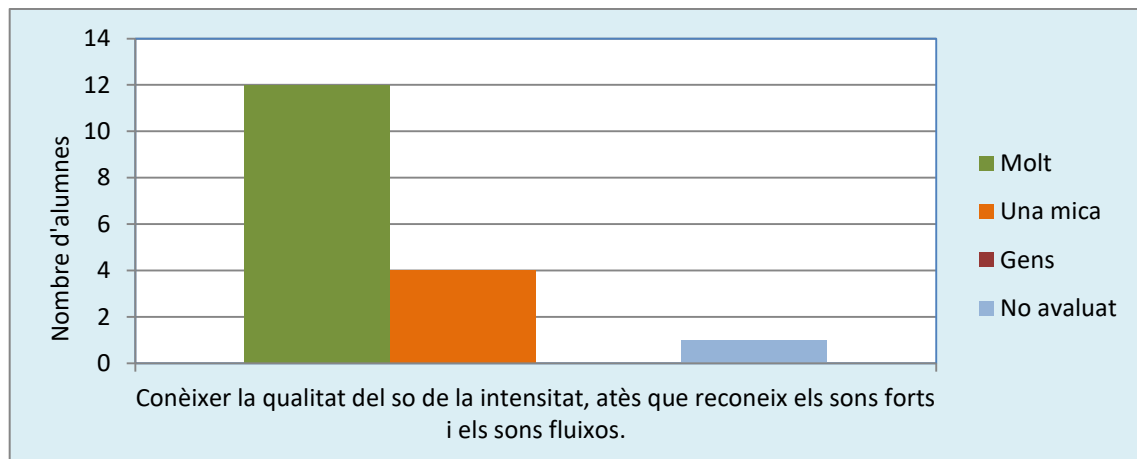

Figura 9: gràfic de barres on es mostren les avaluacions de l'ítem 1 del bloc 3 (font: l'autora).

A la figura 9 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes participants 12 reconeixen i diferencien a la perfecció els sons forts i fluixos, 4 els reconeixen a vegades i 1 alumne no ha estat avaluat.

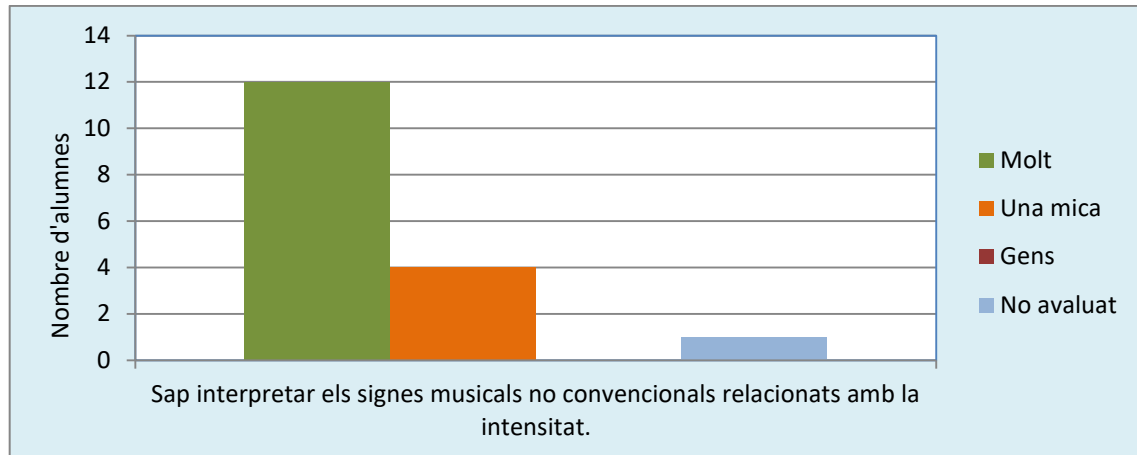

Figura 10: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 2 del bloc 3 (font: l'autora).

A la figura 10 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes participants 12 saben interpretar els signes musicals no convencionals associats a la intensitat, 4 l'interpreten a vegades o bé, només n'interpreten 1 i 1 alumne no ha estat avaluat.

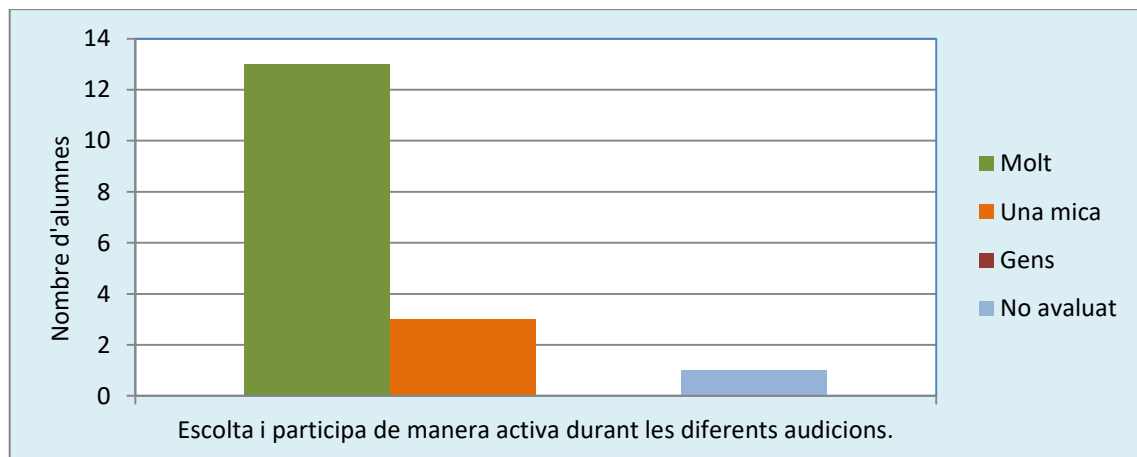

Figura 11: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 3 del bloc 3 (font: l'autora).

A la figura 11 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 13 escolten i participen activament durant les audicions, 3 escolten, però no participen i 1 alumne no ha estat avaluat.

4.1.4 Rúbrica d'avaluació del bloc 4, la durada i el timbre

Per tal d'avaluar el bloc 4 s'han utilitzat tres sessions on s'han combinat les qualitats de la durada i del timbre. Tal com exposa Porta (1999), la música i els instruments són patrimoni de la humanitat i alhora, una part imprescindible de la història. Actualment, les escoles disposen d'instruments. És molt important tenir present que els alumnes han de ser el centre del seu propi aprenentatge i per tant, cal deixar-los provar i experimentar les diferents sonoritats.

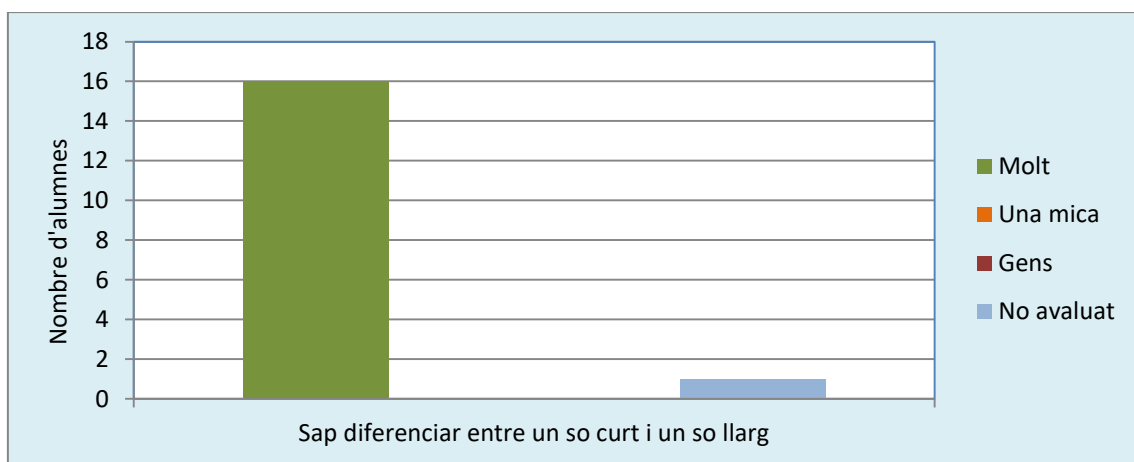

Figura 12: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 1 del bloc 4 (font: l'autora).

A la figura 12 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 16 saben diferenciar a la perfecció els sons curts dels sons llargs.

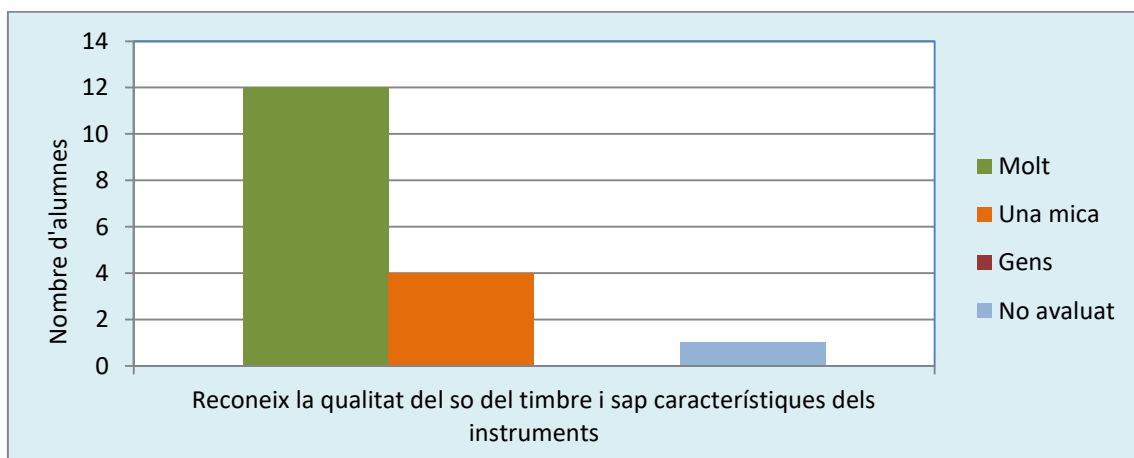

Figura 13: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 2 del bloc 4 (font: l'autora).

A la figura 13 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 12 reconeixen la qualitat del so del timbre i saben característiques de la majoria d'instruments treballats a l'aula i 4 reconeixen la qualitat del so del timbre però saben característiques de menys de la meitat d'instruments.

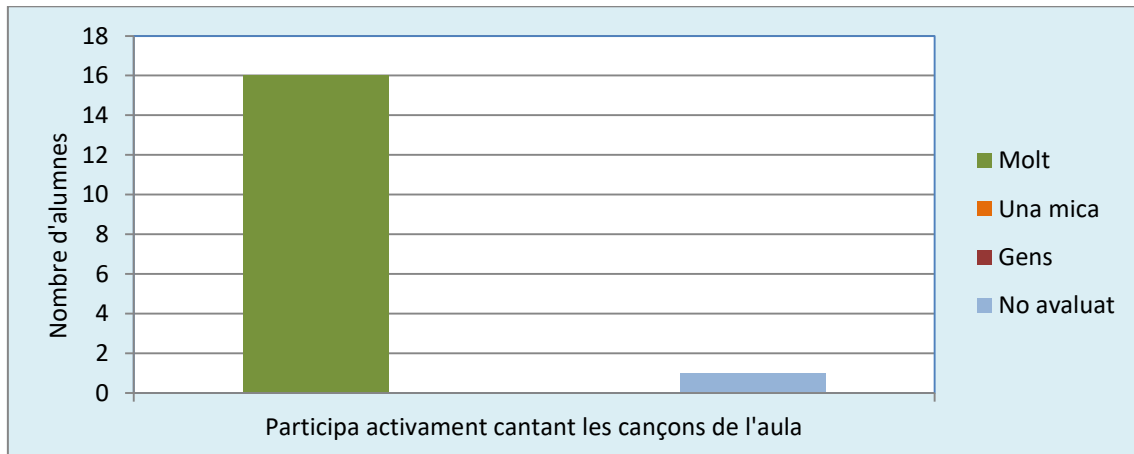

Figura 14: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 3 del bloc 4 (font: l'autora).

A la figura 14 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 16 participen activament cantant les cançons de l'aula.

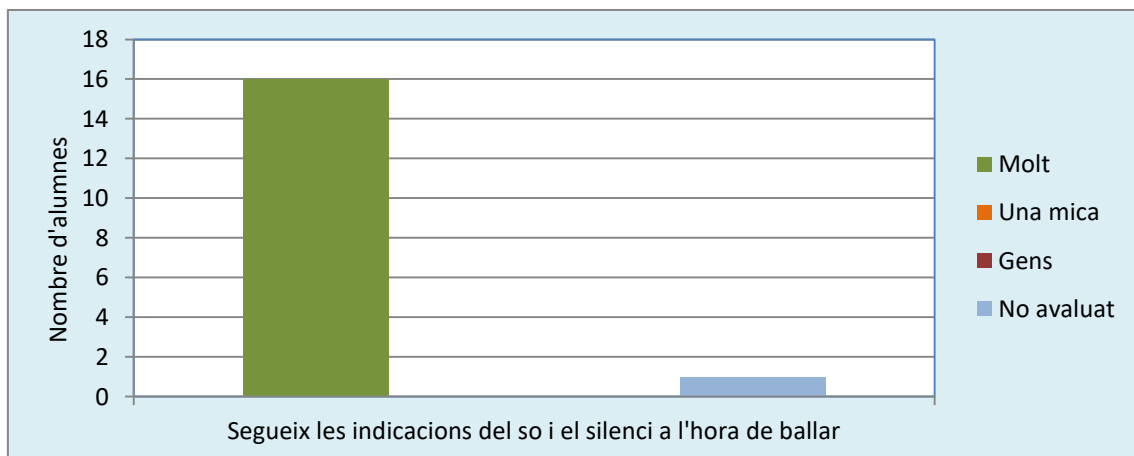

Figura 15: gràfic de barres on es mostren les avaluacions dels alumnes de l'ítem 4 del bloc 4 (font: l'autora).

A la figura 15 es pot observar un gràfic de barres en el qual dels 17 alumnes 16 segueixen les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar de manera òptima.

4.2 Avaluació de l'aprenentatge cooperatiu

Per valorar l'aprenentatge cooperatiu s'ha utilitzat una rúbrica d'avaluació amb diferents ítems en tres moments de la proposta, a l'inici, al mig i al final. D'aquesta manera, s'analitza l'evolució dels infants.

4.2.1 ítem 1, s'enfada fàcilment

En primer lloc, s'analitza l'ítem "s'enfada fàcilment" a l'inici de la proposta, a la meitat i al final.

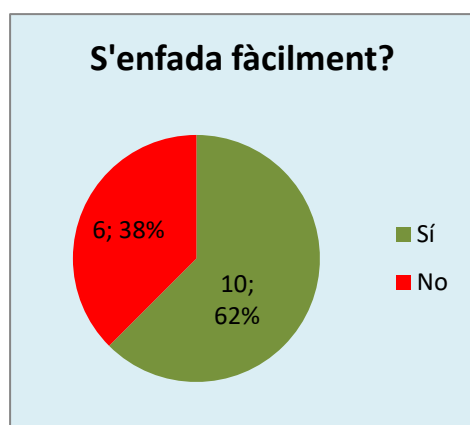

Figura 18: gràfic de sectors circulars de l'ítem 1 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).

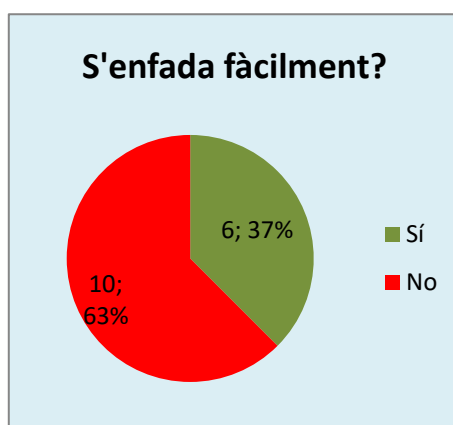

Figura 17: gràfic de sectors circulars de l'ítem 1 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).

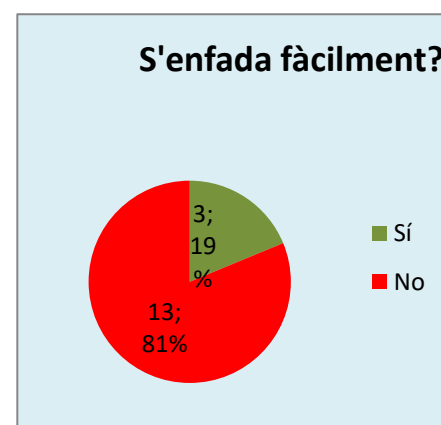

Figura 16: gràfic de sectors circulars de l'ítem 1 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (Font: l'autora).

Si ens centrem en el gràfic de l'inici de la proposta es pot observar que dels 17 alumnes 10 s'enfaden fàcilment quan han de treballar cooperativament i només 6 no. Seguidament, a la figura 17 es pot observar que a la meitat de la proposta 6 alumnes s'enfaden fàcilment quan treballen cooperativament i 10 no i finalment, a la figura 18, al final de la proposta només 3 alumnes s'enfaden fàcilment i la resta no.

4.2.2 ítem 2, té iniciativa

En segon lloc, s'analitza l'ítem "té iniciativa" a l'inici de la proposta, a la meitat i al final.

Figura 19: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 2 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).

Figura 20: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 2 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).

Figura 21: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 2 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).

Si ens centrem en el gràfic de sectors circulars de l'inici de la proposta es pot observar que dels 17 alumnes 9 tenen iniciativa i 7 no. Seguidament, a la figura 20 es pot observar que a la meitat de la proposta 9 alumnes tenen iniciativa i 7 no, exactament els mateixos alumnes que a l'inici de la proposta. Finalment, a la figura 21 es pot veure que al final de la proposta 13 alumnes tenen iniciativa i 3 no.

4.2.3 ítem 3, col·labora

En tercer lloc, s'analitza l'ítem "col·labora" a l'inici de la proposta, a la meitat i al final.

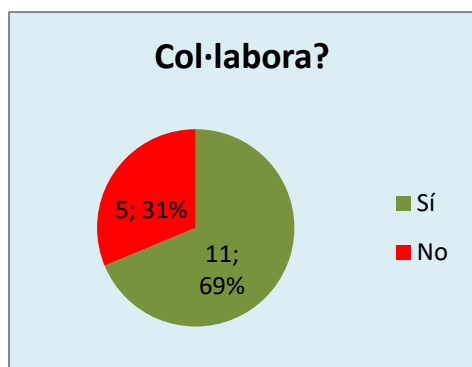

Figura 24: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 3 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).

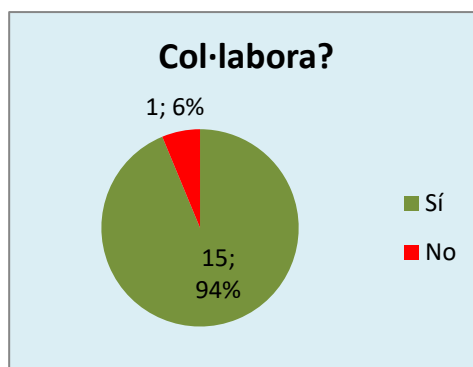

Figura 23: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 3 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).

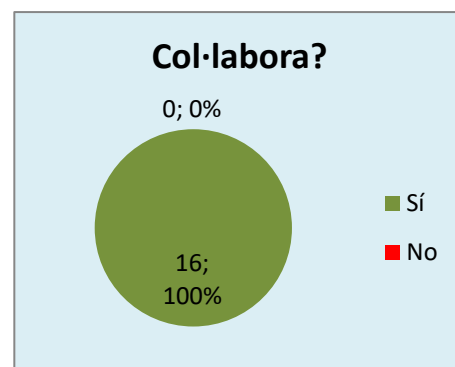

Figura 22: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 3 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).

Si ens centrem en el gràfic de sectors circulars de l'ítem 3 "col·labora" de l'inici de la proposta es pot observar que dels 17 alumnes 11 col·laboren i 5 no. Seguidament, a la figura 23 es pot observar que a la meitat de la proposta 15 alumnes col·laboren i 1 no i finalment, a la figura 24 que al final de la proposta els 16 alumnes participants col·laboren en les tasques cooperatives.

4.2.4 ítem 4, assumeix les seves responsabilitats

També s'analitza l'ítem "assumeix les seves responsabilitats" en els tres moments de la proposta.

Figura 29: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).

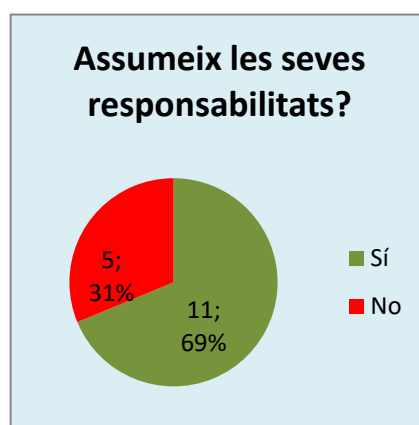

Figura 27: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).

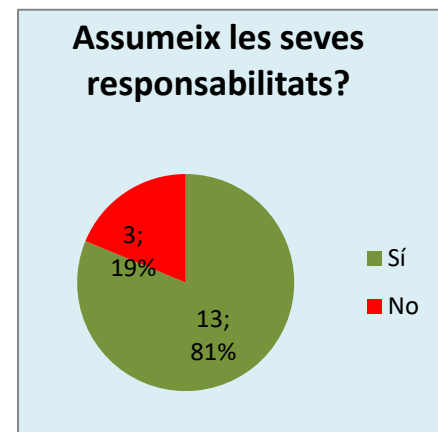

Figura 25: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 4 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).

Si ens centrem en el gràfic de sectors circulars de l'ítem 4 “assumeix les seves responsabilitats” a l'inici de la proposta es pot observar que dels 17 alumnes 10 les assumeixen i 6 no. Seguidament, a la figura 26 es pot observar que a la meitat de la proposta 11 alumnes assumeixen les seves responsabilitats i 5 no. Finalment, a la figura 27 es pot observar que al final de la proposta 13 alumnes assumeixen les seves responsabilitats i 3 no durant les tasques cooperatives.

4.2.5 ítem 5, ajuda als companys

En cinquè lloc, s'analitza si els alumnes ajuden als companys a l'inici de la proposta, a la meitat i al final.

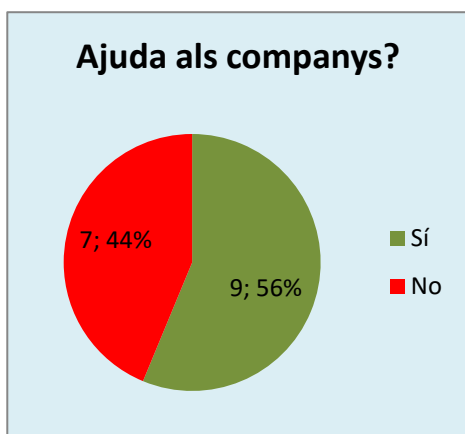

Figura 35: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 5 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).

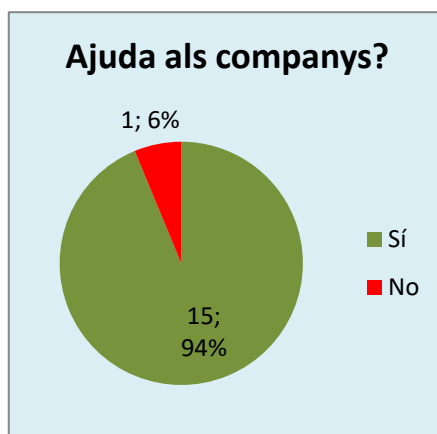

Figura 33: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 5 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).

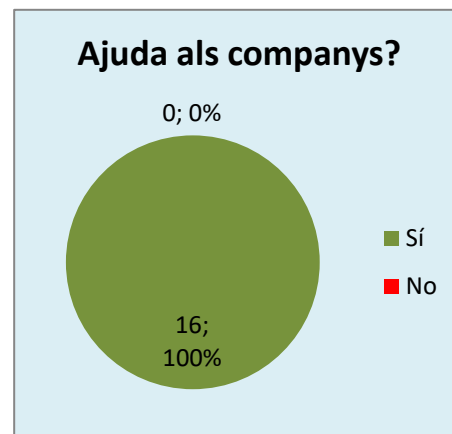

Figura 31: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 5 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).

Si ens centrem en el gràfic de sectors circulars de l'ítem 5 “ajuda als companys” a l'inici de la proposta es pot observar que dels 17 alumnes 9 ajuden als companys i 7 no. Seguidament, a la figura 29 es pot observar que dels 17 alumnes a la meitat de la proposta 15 s'ajuden i 1 alumna no ajuda als companys. Finalment, a la figura 30 es pot observar que al final de la proposta tots 16 alumnes ajuden als companys.

4.2.6 ítem 6, escolta als companys

Finalment, s'analitza l'ítem 6 "escolta als companys" a l'inici de la proposta, a la meitat i al final.

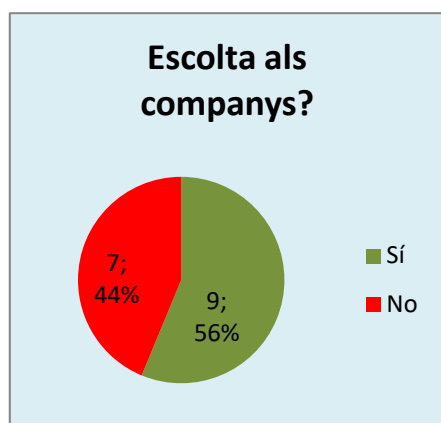

Figura 41: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 6 de l'aprenentatge cooperatiu a l'inici de la proposta (font: l'autora).

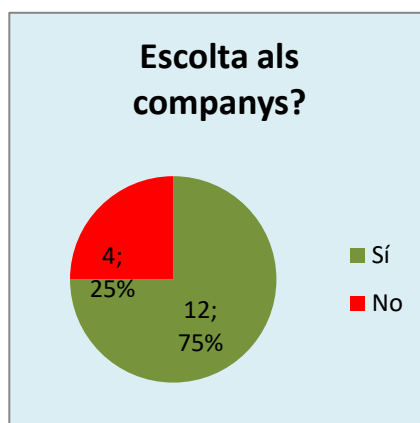

Figura 39: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 6 de l'aprenentatge cooperatiu a la meitat de la proposta (font: l'autora).

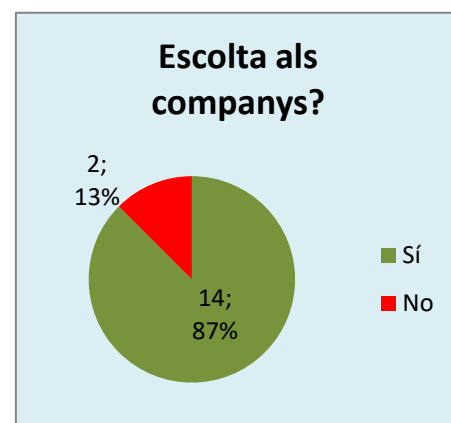

Figura 37: gràfic de sectors circulars per avaluar l'ítem 6 de l'aprenentatge cooperatiu al final de la proposta (font: l'autora).

Si ens centrem en el gràfic de sectors circulars de l'ítem 6 "escolta" a l'inici de la proposta es pot observar que dels 17 alumnes 9 ajuden als companys i 7 no. Seguidament, a la figura 32 es pot observar que dels 17 alumnes a la meitat de la proposta 12 s'escolten i 4 no i finalment, a la figura 33 es pot observar que 14 alumnes escolten als companys al final de la proposta i 2 no.

4.3 Avaluació de la resolució de les tasques individualment i en grup

Al llarg de la proposta s'ha avaluat com resolen diferents tasques els alumnes de manera individual i com resolen la mateixa en grup. Per valorar aquest aprenentatge s'ha utilitzat la dicotomia Sí-No en tres moments de la proposta, a l'inici, a la meitat i al final. D'aquesta manera, s'analitza l'evolució dels infants i si resolen de millor manera les tasques de manera individual o grupal.

Tal com diu Ferrer (2012), és òptim preparar un espai acollidor i activitats preparades en format cooperatiu per tal que els alumnes estableixin una dinàmica grupal òptima i així, aparegui una bona comunicació, convivència, respecte, tolerància i no hi hagi pressa ni pressions per a cap infant.

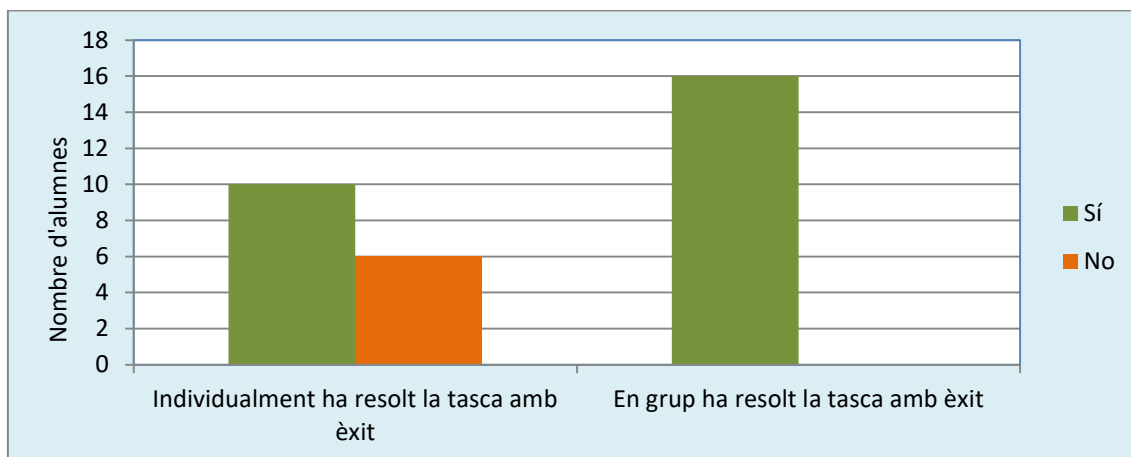

Figura 43: gràfic de barres de la resolució de la tasca individualment i en grup a l'inici de la proposta (font: l'autora).

A la figura 34 es pot observar que a l'inici de la proposta dels 17 alumnes 10 van resoldre la tasca de manera individual i 6 no. Tanmateix, quan la van dur a terme en grup tots 16 la van resoldre.

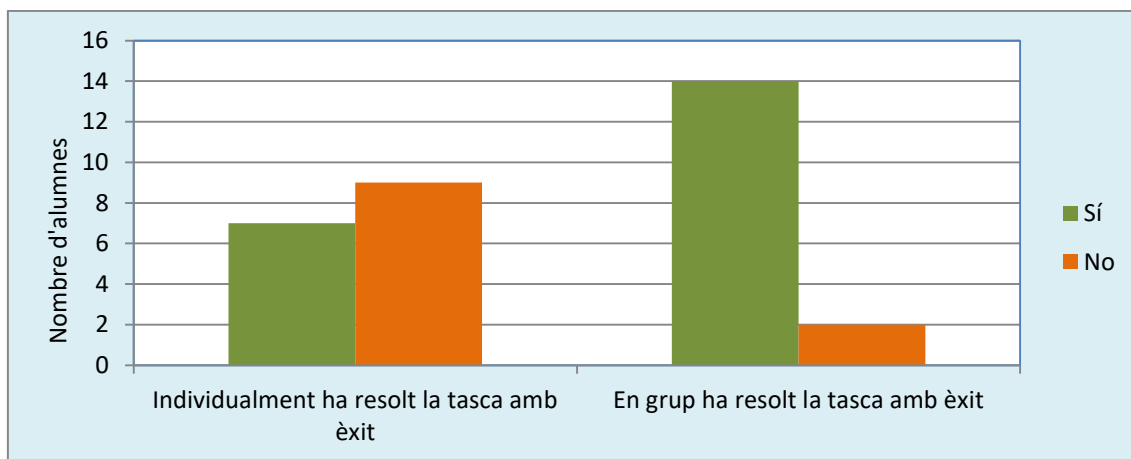

Figura 44: gràfic de barres de la resolució de la tasca individualment i en grup a la meitat de la proposta (font: l'autora).

A la figura 35 es pot observar que a la meitat de la proposta dels 17 alumnes 7 van resoldre la tasca de manera individual i 9 no. Tanmateix, quan la van dur a terme en grup 14 la van resoldre correctament i 2 no.

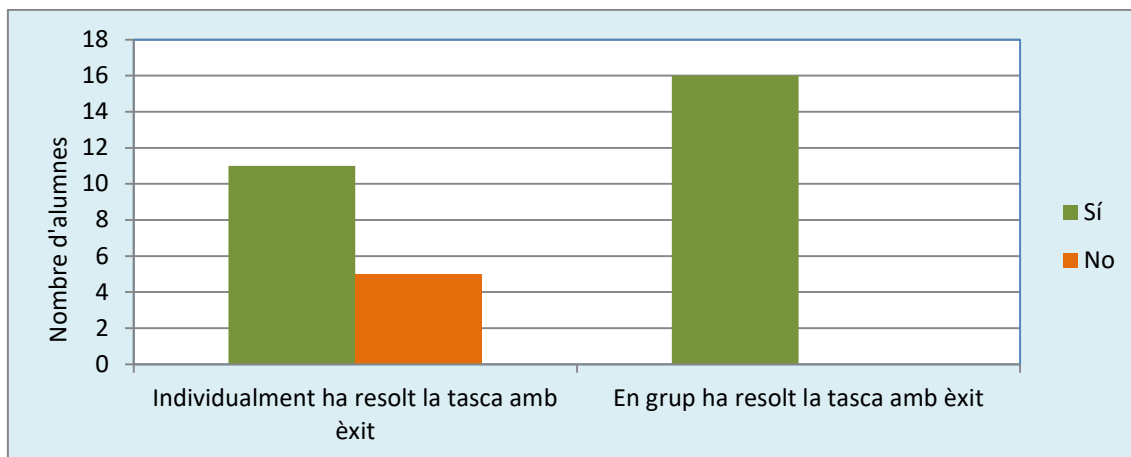

Figura 45: gràfic de barres de la resolució de la tasca individualment i en grup al final de la proposta (font: l'autora).

A la figura 32 s'observa que al final de la proposta 11 alumnes saben resoldre la tasca de manera individual i 5 no. I quan ho fan en grup els 16 alumnes participants en la tasca la resolen correctament.

4.4 Observacions durant la proposta

Durant la proposta s'han anotat observacions respecte als interessos, les necessitats, les habilitats i les mancances dels alumnes per tal d'anar adaptant les diferents activitats.

A continuació, s'esmenten les més rellevants.

No s'ha pogut avaluar un alumne recent escolaritzat al centre, atès que a les tardes no assisteix a l'escola i l'estona destinada a música coincideix en aquesta franja horària.

A l'alumna recent escolaritzada al centre i de llengua materna bengalí i anglès se li ha exigint menys, atès que té dificultats per comprendre les explicacions i per expressar-se. No obstant això, ha comprès els diferents conceptes i ha anat assolint les habilitats musicals treballades en cada bloc.

L'alumne derivat a l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògic per la seva comunicació oral limitada s'ha tingut en compte a l'hora de les explicacions, atès que aquestes s'han fet potenciant molt el llenguatge no verbal. Però no se li

han exigint explicacions sobre el que sentia, només s'ha valorat la seva actuació a les activitats i el moviment.

Els alumnes amb dificultats familiars a casa i un entorn inestable s'han tingut en compte a l'hora d'avaluar l'aprenentatge cooperatiu, atès que s'estan adaptant a la nova normalitat familiar i requereixen més atenció i protagonisme a l'aula.

Tot i que la proposta s'ha dut a terme de manera idèntica amb els alumnes de P4 i els de P5, als alumnes de P5 se'ls ha demanat que expliquessin amb més detall el que observaven i sentien. En canvi, als alumnes de P4 se'ls ha potenciat més el moviment per comprendre les qualitats del so.

4.4.1 Observacions de les actituds inicials i finals dels alumnes

Abans d'iniciar la proposta, a l'aula dels camaleons només es feia música quan es cantaven les cançons de la rutina del bon dia i aleshores els alumnes presentaven actituds molt individualistes. Les baralles eren constants, no s'escoltaven, no s'ajudaven i els alumnes de P5 sempre volien tenir més protagonisme que els alumnes de P4.

Quan es va iniciar la unitat didàctica i es van potenciar tant les activitats musicals com les estratègies cooperatives, aquesta actitud va començar a canviar. Els alumnes cada vegada eren més conscients de la importància de treballar en equip, escoltar-se i ajudar-se. Tots volien aconseguir les targetes del cooperativisme en acabar la sessió de música.

Tant les seves habilitats musicals com les cooperatives van anar en augment durant les sessions, tots participaven activament en tot moment i alhora, ho feien amb respecte i ajuda envers els companys. No obstant això, les seves actituds a l'aula, quan no es feia música, continuaven essent individualistes si no els recordaves la importància de treballar en equip.

5. Discussió i conclusions

Després d'analitzar la situació inicial i detectar que a causa de la pandèmia de la COVID-19 l'escola Eiximenis no disposa d'especialista d'educació musical a Educació Infantil i que els alumnes de P4-P5 mostren actituds individualistes i poc respectuoses envers els companys d'aula, es va fer una recerca bibliogràfica per tal conèixer literatura científica sobre la música i l'aprenentatge cooperatiu a l'Educació Infantil. Seguidament, es va preparar una proposta didàctica pels alumnes de P4-P5 i alhora, es van elaborar instruments per recollir les dades amb relació a les habilitats musicals i a les cooperatives per així, donar resposta a la pregunta inicial i veure si els objectius i les hipòtesis s'havien complert.

A partir de la posada en pràctica de la proposta "Aprenem i gaudim de la música" i després d'analitzar les dades recollides a través de les tècniques exposades a l'apartat 4, puc afirmar que s'han complert les dues hipòtesis plantejades en un inici.

Per una banda, si ens centrem en la primera hipòtesi, es pot corroborar que a partir de les propostes dels quatre blocs els alumnes han desenvolupat habilitats musicals i també les habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació del llenguatge verbal i corporal.

El pilar dels diferents blocs han estat les cançons. A partir d'aquestes, s'ha treballat la percepció auditiva, la memòria, la veu, el ritme i les diferents qualitats del so. Per aquest motiu, s'ha avaluat l'ítem "Participa activament cantant les cançons a l'aula". En aquest, s'ha vist una clara evolució dels alumnes, atès que al primer bloc només sis alumnes participaven cantant les cançons completes i la resta cantava només un tros o bé, només cantaven a vegades. En canvi, al segon bloc ja només dos alumnes participaven cantant només una part de la cançó i a l'últim tots participaven activament i en tot moment. La cançó s'ha instaurat a l'aula com a activitat diària.

Tots els alumnes han acabat reconeixent les diferents qualitats del so i han associat les diferents qualitats als signes musicals no convencionals. Tot i que tots

els alumnes ho han assolit s'observa que els costa més identificar el signe musical.

També s'han treballat diferents audicions per tal d'estimular la seva oïda i afavorir el desenvolupament cognitiu. En aquestes tots els alumnes han escoltat amb molta atenció i la majoria han participat activament. També s'ha treballat l'audició de les seves pròpies produccions. A tots els blocs s'ha donat importància a les seves produccions sonores, atès que a partir d'aquestes han creat, descobert més sons i consolidat les seves qualitats. Alhora, s'han aprofitat les activitats de producció sonora per tal que els alumnes creessin amb grup. D'aquesta manera, han hagut d'escoltar-se, coordinar-se, respectar-se les opcions...Aquestes, s'han repetit als diferents blocs.

En totes les sessions s'han presentat instruments de percussió indeterminada i determinada. Al final dels quatre blocs la majoria dels alumnes reconeixen l'instrument i el seu so a més, de saber-ne el seu nom. En tot moment han tingut l'oportunitat de tocar-los, experimentar i crear.

Per altra banda, si ens centrem en la segona hipòtesi, també es pot corroborar que després de dur a terme la proposta musical amb les diferents activitats i estratègies cooperatives, els alumnes treballen mostrant un augment de les actituds d'ajuda, respecte, escolta i cooperació.

Analitzant el primer ítem "s'enfada fàcilment" s'ha pogut observar una clara evolució dels infants, atès que al primer bloc el 62% s'enfadava amb facilitat, al segon el 37% i a l'últim el 19%.

Els altres tres ítems en els quals s'ha vist una gran evolució són "col·labora amb els companys", "ajuda als companys" i "escolta als companys". En un inici aquests tres aspectes costaven als alumnes, però després d'explicar-los la importància de treballar en equip, potenciar l'aprenentatge cooperatiu a través de *feedback* positiu, les targetes i realitzar diferents activitats cooperatives, a l'últim bloc entre el 80 i el 100% dels alumnes ho han assolit.

En canvi en els ítems "té iniciativa" i "assumeix les seves responsabilitats" s'ha observat una menor evolució tot i que aquesta ha estat positiva. Considero que

aquests dos ítems estan estretament lligats amb la personalitat dels infants i per això, el procés d'evolució esdevé més llarg i costós.

Amb la valoració i reflexió sobre quines han estat les limitacions del treball i les possibles propostes de millora, penso que el fet d'haver limitat la investigació a un grup-classe pot haver fet que la mostra no esdevingués suficientment significativa. No obstant això, estic molt contenta d'haver pogut realitzar la proposta amb el grup estable, ja que d'aquesta manera la proposta no només s'ha realitzat a les hores de música sinó que ha tingut continuïtat en el dia a dia dels infants.

M'adono que en acabar la investigació els alumnes han desenvolupat de manera òptima les habilitats musicals i han pres consciència de la importància d'utilitzar estratègies cooperatives. Tot i això, aquestes darreres només les apliquen, sense recordar-los-hi, durant les sessions de música. Una vegada són al pati o bé, juguen de manera lliure a l'aula, les estratègies cooperatives desapareixen i tornen a cridar-se, picar-se, competir...

Per aquest motiu, m'hauria agradat poder destinar més hores al projecte per tal que tots els alumnes haguessin adquirit les estratègies cooperatives treballades i alhora, les apliquessin en tots els moments de la seva vida.

Puc afirmar que les dues hipòtesis inicials eren certes i que també s'han complert els dos objectius plantejats. Per una banda, potenciar el desenvolupament de les habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà del llenguatge musical, corporal i verbal dels alumnes de P4 i P5 de l'escola Eiximenis. I per altra banda, proposar activitats musicals per tal de fomentar l'aprenentatge cooperatiu entre iguals. Tot i això, deixo el treball obert a futures recerques, intervencions i projectes amb la finalitat d'anar concretant amb diferents mostres si aquestes activitats i estratègies ajuden a desenvolupar les habilitats musicals i alhora, potencien les actituds cooperatives.

Referències documentals

- Bernal, J. (2000). Mesa redonda: "La investigación como proyecto de futuro". Implicaciones de la Musica en el currículum de Educación Infantil. *Revista electrónica de LÉEME*, (5). <https://core.ac.uk/download/pdf/26869180.pdf>
- Bravo, D.R. (2016-2017). *Música com a fonament metodològic a Educació Infantil. Grau d'Educació Infantil*. (Treball de Fi de Grau, Universitat de les Illes Balears, Illes Balears). https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/3973/Bravo_Portoles_Delia_R.pdf?sequence=1
- Caliz, N. (2013) *L'aprenentatge cooperatiu a l'educació infantil com a eina inclusiva a l'escola rural*. (Treball de Fi de Grau, Universitat de Vic, Vic) http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/2511/trealu_a2013_caliz_nuria_aprenentatge_cooperatiu.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Cañabate, D. (2008). *L'ensenyament aprenentatge de la cooperació: estudi d'un cas a l'educació primària* (Tesi doctoral, Universitat de Girona, Catalunya). <https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/4598/tdco.pdf?sequence=5>
- Díaz, M. (2004). La educación musical en la etapa 0-6 años. *Revista electrónica de LEEME*, (14). <https://ojs.uv.es/index.php/LEEME/article/view/9750>
- DIEC, Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (2015), definició 4. <https://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=m%FAfica&operEntrada=0#>
- Domínguez, I.E. (2017-2018) *La importància de la música pel desenvolupament infantil* (Treball de Fi de Grau, Universitat de les Illes Balears, Illes Balears) https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/147405/Dominguez_Isabel.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ferrer, I. (2012). L'artesanía de la comunicació: *Diàleg, escolta i llenguatge en l'etapa 0-6* (Vol. 5). Grao. <https://cutt.ly/Vl3atn4>

- Gardner, H. (2005). *Inteligencias múltiples (Vol. 46)*. Barcelona: Paidós.
[http://www.materialestatic.es/transicion/apuntes/Gardner,Howard-inteligencias.multiples,la.teoria.en.la.practica\(intro\).pdf](http://www.materialestatic.es/transicion/apuntes/Gardner,Howard-inteligencias.multiples,la.teoria.en.la.practica(intro).pdf)
- Generalitat de Catalunya (2009). El desplegament del currículum i la programació al segon cicle de l'educació infantil.
http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0011/3c7ac774-2e4b-436d-b7fd-8a68fbc6eb8d/curriculum_programacio_2cicle_infantil.pdf
- Generalitat de Catalunya (2016) Currículum i orientacions educació infantil segon cicle.
<http://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>
- Godoy, J., i Alsina, M. (2013) "*L'educació musical avui: diagnosi i reflexions*". *Perspectiva escolar*.
<https://cooperativa.abacus.coop/ca/comunitats/comunitat-educativa/coneixement-compartit-educativa/l-educacio-musical-avui-diagnosi-i-reflexions/>
- Hernández, J.R., Hernández, J.A., i De Moya, M.V. (2011). Las bandas sonoras como base de la audición activa: experiencias educativas para el desarrollo musical infantil. *Revista de la Facultad de Educación de Albacete*, 26, 165-178. <http://www.revista.uclm.es/index.php/ensayos/article/view/77>
- Institut d'Estudis Catalans (2015) Diccionari de la llengua catalana Diec 2. [Consulta: 18 de febrero de 2021]. <http://dlc.iec.cat/>
- Jauset, J. A. (2016). Música, movimiento y neuroplasticidad. *Eufonía: Didáctica de la música*, (67), 19-24.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5526909>
- Johnson, D., Johnson, R., Holubec, E. (1999) *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Editorial Paidós. Buenos Aires. <http://conexiones.dgire.unam.mx/wp-content/uploads/2017/09/El-aprendizaje-cooperativo-en-el-aula-Johnsons-and-Johnson.pdf>

- López, C. (2010). *La música a l'etapa d'educació infantil*. (Treball de fi d'optativa la música a l'etapa d'Educació Infantil, Universitat Ramon Llull. Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, Barcelona). <https://es.slideshare.net/monicasalazarsaura/la-msica-a-letapa-deducaci-infantil-4054591>
- Luque, M. (2020) *L'aprenentatge cooperatiu a l'etapa d'Educació Infantil: una proposta d'acció educativa a l'Escola Garbí*. (Treball de Fi de Grau, Universitat Ramon Llull, Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, Barcelona) <https://recercat.cat//handle/2072/417648>
- Marchesi, A. (2000). Controversias en la educación española. *Revista Iberoamericana de Educación a Distancia* (2), 173. <https://search.proquest.com/openview/dd001a516a68f3d94cf189bf98c356ae/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1596347>
- Matz, A. (2015) *La música a Educació Infantil: una eina imprescindible a l'aula*. (Treball de didàctica de la música, Universitat de Barcelona, Barcelona) http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/65851/1/Reflexi%C3%B3_sobre_%20xerrada_%20Reina_Capdevila.pdf
- Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura. (1948). *Declaración Universal de Derechos Humanos*. http://portal.unesco.org/es/ev.php-URL_ID=26053&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- Porta, A. (1999). *Pedagogía musical y cambio de contexto sonoro en educación infantil*. <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/90832>
- Pujolàs, P. (2008). Cooperar per aprendre i aprendre a cooperar: el treball en equips cooperatius com a recurs i com a contingut. *Suports: revista catalana d'educació especial i atenció a la diversitat*, 12, (1), 21-37. <https://www.raco.cat/index.php/Suports/article/view/120854>
- Ruda, A., Cañabate, D., Curós, M.P., García, M.L., Ministral, M., Sidera, F., Vidal, O., Mayugo, J.A., Solé, J., Wilson, N. (2013) *Xarxa d'Innovació Docent Sobre*

Aprenentatge Cooperatiu de la Universitat de Girona. *Guia sobre aprenentatge cooperatiu*. <http://hdl.handle.net/10256/13363>

Saldrich, J. (2016-2017). *La globalització de la música a l'educació infantil* (Treball de Fi de Grau, Universitat de Vic, Universitat Central de Catalunya, Vic). http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/5114/trealu_a2017_salarich_judit_globalitzaci%C3%B3_m%C3%BAsica.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Salgado, K. (2013) *Improvisación y arte sonoro en la edad infantil* (Trabajo de Fin de Grado, Universidad de Valladolid, Palencia) <http://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/4762/TFG-L%20295.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Egea, O.M.T.(1997). *La estimulación sonora en el proceso de aprendizaje de expresión musical en el niño/a de 3 a 6 años*. <http://www.waece.org/biblioteca/pdfs/d078.pdf>

Annexos

Annex 1, unitat didàctica “Aprenem i gaudim fent música”

Proposta de la intervenció educativa de quatre blocs d'activitats

Títol de la Unitat Didàctica	Aprenem i gaudim fent música!	Durada	9 sessions de 45 minuts
Curs	P4-P5 (aula internivell)	Docents	2 docents a l'aula, la tutora i l'especialista de música
Àrees/Continguts			
<p>Descoberta d'un mateix i dels altres</p> <p>Autoconeixement i gestió de les emocions</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actitud optimista, esforç i iniciativa per anar resolent situacions de dificultat: físiques, emocionals, relacionals i intel·lectuals; comptant amb l'ajut de les persones adultes o els iguals. <p>Joc i moviment</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència <p>Autonomia personal i relacional</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exercitació progressiva d'hàbits que afavoreixin la relació amb els altres: cura, atenció, escolta, diàleg i respecte. - Participació en la cura i manteniment dels objectes i espais col·lectius. 			

Descoberta de l'entorn

Exploració de l'entorn

- Valoració de les normes que regeixen la convivència en els grups socials, tot establint relacions de respecte i col·laboració amb les persones de l'entorn proper.

Experimentació i interpretació

- Curiositat i iniciativa per la descoberta, per fer-se preguntes, cercar informació de diferents fonts, compartir-la amb els companys i companyes de classe, i organitzar-la en els diferents models.

Raonament i representació

- Comparació, ordenació i classificació d'objectes i material, establint relacions qualitatives i quantitatives, per reconèixer patrons, verbalitzar regularitats i fer anticipacions.

Comunicació i llenguatge

Observar, escoltar i experimentar

- Sensibilitat i interès per l'escolta, l'observació i l'exploració de les possibilitats sonores, simbòliques, cinètiques i plàstiques d'elements de l'entorn.
- Curiositat, interès i gaudi davant les creacions musicals, visuals, literàries, audiovisuals, plàstiques, obres escèniques, usant estratègies per escoltar, mirar i llegir.
- Escolta i comprensió de narracions, contes, cançons, llegendes, poesies, endevinalles i dites, tradicionals i contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge.
- Escolta activa de creacions musicals per a la discriminació, identificació i captació de la pulsació i ritmes, estructures, qualitats dels sons, melodies i

harmonies.

Experimentació amb el gest i el moviment, dansant, jugant a crear diferents moviments amb el cos, per saber trobar la pròpia capacitat expressiva i les emocions que comporta. Progressió en el domini i l'ús de la veu, a partir de jocs i de la cançó, així com en les habilitats i actituds necessàries per a l'ús dels instruments musicals.

Parlar, expressar i comunicar

- Gust per participar en les converses amb l'ús progressiu de les normes que regeixen els intercanvis lingüístics: torns de parla, atenció, manteniment i canvi de tema, adequació al context, i de les formes establertes socialment per iniciar, mantenir i finalitzar les converses.

Interpretar, representar i crear

- Interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'arreu del món, i representació de personatges, fets i jocs d'expressió corporal.
- Adquisició d'actituds i habilitats necessàries per posicionar-se com a intèrpret, oient, compositor o director: escoltar, observar, interpretar i crear.

Objectius generals d'aprenentatge

- Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà del llenguatge musical, corporal i verbal.

- Observar i experimentar l'entorn musical proper amb curiositat i interès.

- Aprendre amb i a través dels altres, gaudint de la relació amb el grup i integrant-s'hi tot establint relacions afectives positives d'empatia, respecte i col·laboració.

Criteris generals d'avaluació					Blocs d'activitats			
<p>-Adquirir progressivament un major domini de les habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació del llenguatge musical, corporal i verbal.</p> <p>-Participar en l'observació i experimentació activament de l'entorn musical proper.</p> <p>- Treballar cada vegada de manera més cooperativa augmentant així les actituds d'ajuda, respecte i cooperació.</p>					<p>BLOC 1: SO-SILENCI (dues sessions)</p> <p>BLOC 2: AGUT-GREU (dues sessions)</p> <p>BLOC 3: FORT- FLUIX (dues sessions)</p> <p>BLOC 4: DURADA I TIMBRE (tres sessions)</p>			
Capacitats								
Autonomia			Pensar/comunicar		Descoberta/ Iniciativa		Convivència	
Jo físic	Jo psíquic i els altres	Hàbits d'autonomia	Raonament	Comunicació	Entorn natural/físic social/cultural	Iniciativa	Diversitat i resolució conflictes	Pautes de convivència
X	X		X	X	X		X	X

Taules concretes de cada bloc

Títol								
BLOC 1: El so i el silenci								
Temporització					Espai			
Dues sessions de 45 minuts i 20 respectivament.					L'aula ordinària del grup de convivència.			
Curs					Agrupament			
P4-P5 (aula internivell)					Tot el grup-classe			
Eixos/Capacitats								
Autonomia			Pensar/ comunicar		Descoberta/ Iniciativa		Convivència	
Jo físic	Jo psíquic i els altres	Hàbits d'autonomia	Raonament	Comunicació	Entorn natural/físic social/cultural	Iniciativa	Diversitat i resolució conflictes	Pautes de convivència
x				x	x			x
Objectius					Criteris d'avaluació			
<ul style="list-style-type: none"> - Diferenciar so i silenci a partir dels elements de l'entorn i les cançons. - Reconèixer els elements més elementals de la grafia musical no convencional. -Cantar cançons del repertori infantil tradicional tenint en compte la precisió 					<ul style="list-style-type: none"> - Diferenciar el so i el silenci a partir de les cançons treballades a l'aula. -Reconèixer els elements de so i silenci de la grafia musical no convencional. -Participar activament cantant les cançons d'aula. 			

<p>rítmica i melòdica i el text.</p> <p>-Moure's lliurement seguint les indicacions musicals donades anteriorment.</p>	<p>-Seguir les indicacions de so i silenci donades a l'hora de ballar.</p>
--	--

Material i recursos

- Una caixa amb un titella, en aquest cas el de la fada Cecília.
- El conte del so i el silenci i alguna imatge explicativa del conte.
- Un titella que pugui pujar i baixar.
- Vinyetes de so i silenci amb grafia musical no convencional.
- Cançó al *YouTube* de Hap Palmer (8 desembre 2018). *Rock and Roll Freeze*.
https://www.youtube.com/watch?v=sZvyR8whb00&feature=emb_logo
- Caixeta de música.
- Conte Sérverine Cordier *Les meves primeres cançons de música clàssica. Un llibre amb llums i sons*. Editorial Estrella Polar.
- És opcional tenir les partitures de les cançons "Tinc ganes de fer música", "El gegant del pi", "Plou i fa sol", "Un peixet en el fons de l'estany" i "L'elefant".
- Vinyetes per fer el joc de creem el nostre so i silenci.
- Paper i retoladors

Aspectes que cal tenir en compte

Cal tenir en compte que a continuació s'exposa com es desenvoluparà tot el bloc, però depenent del temps i els interessos i necessitats dels alumnes les activitats es poden dividir en dues o tres sessions.

Desenvolupament de l'activitat

A la primera sessió es presenta la caixa màgica i d'allà en surt la fada Cecília. Aquesta fada és la que ens acompanya a cada classe i ens porta quelcom especial que marca el desenvolupament de la sessió. Un cop surt la fada Cecília tots li cantem la cançó "Tinc ganes de fer música". Seguidament, la fada ens explica el conte del so i el silenci a partir d'imatges representatives de la història. Un cop s'ha explicat el conte s'obre un diàleg envers les preguntes "què passaria si sempre hi hagués soroll? I si sempre hi hagués silenci?", "quins objectes o moviments fan soroll?".

Un cop s'hagi fet aquesta introducció sobre el so i el silenci de la caixa surt un altre titella, el Llop. Aquest, serveix per treballar el so i el silenci d'una manera lúdica i dinàmica.

En primer lloc, s'explica als alumnes que quan el llop és a fora està cantant i quan s'amaga vol silenci. Per tant, comencem a cantar la cançó "el gegant del pi" i quan el llop s'amaga s'ha de seguir cantant, però de manera interior. Un cop s'ha treballat amb el gegant del pi s'ensenyen les vinyetes de so i silenci amb grafies no convencionals i es tornarà a repetir el joc però aquesta vegada amb "plou i fa sol" i les vinyetes.

Aquesta activitat es pot repetir les vegades que es trobi convenient, l'important és que els alumnes diferenciïn el so i el silenci i coneguin les grafies elementals no convencionals de so i silenci. És òptim anar introduint diferents cançons que coneguin els infants com per exemple "L'elefant" o "El roquet valent".

En segon lloc, es fa una activitat amb més moviment. La docent dona la següent consigna al grup-classe (quan jo canti tots podeu ballar, però quan faci

silenci us heu de quedar parats com estàtues). Seguidament, la docent canta la cançó “Un peixet en els fons de l’estany” i va fent silencis al llarg de la cançó.

Un cop els alumnes han practicat amb aquesta primera cançó se’ls posa la peça “Rock and Roll Freeze” en la qual el propi àudio va fent pauses.

En tercer lloc, s’inicia el joc de “Creem el nostre so i silenci”. Per tal de començar-lo es reparteixen 8 cartolines de diferents sons (tigre, gat, mans, peus) i de silenci i s’explica als alumnes que per grups de 4 han de crear la seva cançó del so i el silenci. És òptim que de manera prèvia la docent faci unes quantes mostres i expliqui el significat de cada targeta.

Un cop cada grup té preparada la seva cançó surten a presentar-la davant de la resta de companys.

A l’hora de dur a terme aquesta activitat cal recordar als alumnes la importància de treballar en equip, respectar-se, escoltar-se, ajudar-se.

Per concloure l’activitat i tenir un recull de música cada alumne parteix un paper DN4 en dues parts i en una hi representa el silenci deixant-lo blanc i en l’altra el so fent un espiral.

Finalment, per acabar el bloc d’una manera màgica se’ls toca una caixeta de música i es mira el conte “Les meves primeres cançons de música clàssica. Un llibre amb llums i sons”, que conté diferents peces musicals de gran prestigi a la història de la música.

Títol								
BLOC 2: L'agut i el greu								
Temporització					Espai			
Dues sessions de 45 minuts cada una					L'aula ordinària del grup de convivència estable.			
Curs					Agrupament			
P4 i P5 (aula internivell)					Amb tot el grup-classe i per parelles o grups de 4 alumnes.			
Eixos/Capacitats								
Autonomia			Pensar/ comunicar		Descoberta/ Iniciativa		Convivència	
Jo físic	Jo psíquic i els altres	Hàbits d'autonomia	Raonament	Comunicació	Entorn natural/físic social/cultural	Iniciativa	Diversitat i resolució conflictes	Pautes de convivència
x	x			x	x			x
Objectius					Criteris d'avaluació			
<ul style="list-style-type: none"> - Reconèixer la qualitat del so de l'altura. -Diferenciar entre els sons aguts i els sons greus. -Interpretar signes musicals no convencionals associats a l'altura del 					<ul style="list-style-type: none"> - Reconèixer la qualitat del so de l'altura tot diferenciant entre sons aguts i sons greus. -Saber interpretar els signes musicals no convencionals associats a l'altura. 			

<p>so.</p> <p>-Interpretar cançons tradicionals infantils.</p> <p>-Conèixer les campanes com a instruments de percussió determinada.</p> <p>-Respectar i participar en el treball col·lectiu.</p>	<p>-Participar tot cantant les cançons tradicionals proposades a l'aula.</p> <p>-Reconèixer l'instrument de la campana i saber-ne el seu nom.</p> <p>-Treballar de manera cooperativa i respectuosa amb la parella i el gran grup.</p>
---	--

Material i recursos

- Partitura de la cançó "La primavera"
- Caixa màgica de la cançó de la primavera amb imatges i paraules que apareixen a la cançó.
- Caixa amb campanetes de diferents tonalitats i un pandero, un triangle i uns pals.
- Cançó del *YouTube* MónMusical (28 de febrer 2015). *Greu i agut*.
<https://www.youtube.com/watch?v=aDicETzBblo>.
- Fitxes amb les casetes del senyor Agut i del senyor Greu.
- Taps de suro o de plàstic
- Audició TheYanaganana (22 maig 2009). *Rossini cat Duet*.
<https://www.youtube.com/watch?v=XAWxGFHiGLg>
- Titelles dels dos gats per dur a terme la representació de l'audició.
- Campaneta
- Conte Sérverine Cordier *Les meves primeres cançons de música clàssica*.
Un llibre amb llums i sons. Editorial Estrella Polar.

Aspectes que cal tenir en compte

A continuació s'exposa com es desenvoluparà tot el bloc, però depenent del temps i els interessos i necessitats dels alumnes les activitats es poden dividir en dues o tres sessions.

Desenvolupament de l'activitat

Inicia la sessió la fada Cecília sortint de la caixa i aquesta vegada presenta la cançó "La primavera". A més, aquesta va acompanyada d'una caixeta màgica de la cançó que conté imatges i paraules amb vocabulari que apareix a la cançó. És una manera que els alumnes tinguin major facilitat per recordar la cançó, atès que és llarga, i alhora, es pugui treballar vocabulari i lectura de manera posterior.

Un cop s'ha cantat la cançó es presenta una caixa que conté campanetes de diferents tonalitats. Es toquen de manera màgica i s'obre un diàleg de com és el so de cada una d'elles i es compara una campaneta que sona agut amb una que sona greu. Per fer més significativa l'explicació, aquesta s'acompanya d'un pandero, uns pals i un triangle.

Després es posa al *YouTube* la cançó "Greu i Agut" de Dàmaris Gelabert i primer es mira un cop el vídeo i llavors, es balla. Quan canta l'agut ballem de puntetes i quan canta el greu ajupits.

Aprofitant que al vídeo surten les casetes del senyor Agut i el senyor Greu es presenten i es treballen col·lectivament. Els alumnes són els encarregats de diferenciar entre el so agut i el so greu que fa la docent i per tant, han de col·locar un tap de suro a la part alta de la casa o bé a la part baixa.

A la primera sessió aquest treball es fa col·lectivament amb tot el grup-classe i

a la segona per parelles o grups de quatre.

Una altra activitat que es du a terme dins aquest bloc és presentar l'audició del duet còmic dels gats de Rossini a partir de dos titelles de gats.

I finalment, es fa el tancament del bloc amb el joc de la campaneta la *ning-ning* i una pàgina del conte "Les meves primeres cançons de música clàssica".

Títol								
BLOC 3: El fort i el flux								
Temporització					Espai			
Dues sessions de 45 minuts cada una					L'aula ordinària del grup de convivència estable			
Curs					Agrupament			
P4-P5 (aula internivell)					El bloc conté activitats grupals, individuals i per parelles o grups reduïts.			
Eixos/Capacitats								
Autonomia			Pensar/ comunicar		Descoberta/ Iniciativa		Convivència	
Jo físic	Jo psíquic i els altres	Hàbits d'autonomia	Raonament	Comunicació	Entorn natural/físic social/cultural	Iniciativa	Diversitat i resolució conflictes	Pautes de convivència
x	x		x	x	x		x	x
Objectius					Criteris d'avaluació			
<p>-Conèixer la qualitat del so de la intensitat: fort i flux.</p> <p>-Diferenciar entre els sons forts i fluxos.</p> <p>-Interpretar signes musicals no</p>					<p>- Conèixer la qualitat del so de la intensitat, atès que reconeix els sons forts i els sons fluxos.</p> <p>-Interpretar els signes musicals no convencionals relacionats amb la</p>			

convencionals relacionats amb la intensitat. -Ecoltar de manera activa les diferents audicions i participar en aquestes. -Respectar i participar en el treball col·lectiu.	intensitat. -Ecoltar i participar de manera activa durant les diferents audicions. -Treballar de manera cooperativa i respectuosa amb la parella i el gran grup.
--	--

Material i recursos

- Caixeta amb la fada Cecília
- Caixa màgica amb la cançó "La primavera"
- Partitura de la cançó "Pedra-pedreta".
- Vinyetes de fort i flux amb grafia musical no convencional
- Fitxes amb caselles per col·locar les cartes de fort i flux
- Cartes de fort i flux
- Capsa de les sorpreses musicals amb 17 instruments/objectes
- Audició University of California Television (UCTV) (8 de febrer 2008) *Carl Orff: Carmina Burana*. <https://www.youtube.com/watch?v=QEIILECo4OM>
- Plank Road Publishing (4 de febrer 2010) *Forte Piano- MusicK8.com* https://www.youtube.com/watch?v=IUYEvCly8Fo&feature=emb_logo
- Mocadors de roba

Aspectes que cal tenir en compte

A continuació s'exposa com es desenvoluparà tot el bloc, però depenent del temps i els interessos i necessitats dels alumnes les activitats es poden dividir en dues o tres sessions.

Desenvolupament de l'activitat

Com a cada inici de bloc i de sessió es diu bon dia a la fada i aquesta, ens presenta la cançó de la primavera amb la caixeta màgica que es va presentar la sessió anterior. És òptim treballar aquesta cançó, atès que el mes de març comença l'estació de la primavera. En cas de dur a terme la unitat didàctica en una altra època es pot introduir una altra cançó d'alguna estació o festivitat del moment.

Seguidament, la fada també presenta una caixeta amb pedres. Així s'introduirà la cançó "Pedra pedreta" però s'hi afegirà 1,2,3 i 4 al final i aquests números es diran alguns forts i alguns fluixos. D'aquesta manera, s'introdueix el fort i el fluix. S'acompanyarà el so de la veu amb els símbols musicals elementals no convencionals per representar el fort i el fluix.

En primer lloc, és òptim que ho faci la mestra per tal que els alumnes comencin a notar la diferència entre fort i fluix i alhora, es vagin familiaritzant amb la grafia no convencional.

Un cop els alumnes ho hagin comprès seran ells els que faran de protagonistes "solista" escollint com diuen els números i els seus companys posaran el símbol de fort o de fluix.

Seguidament, es presenta la capsula de sorpreses musicals. A dins, hi haurà 17 objectes, un per a cada alumne de l'aula, i un per un sortiran a explicar quin objecte/instrument els ha tocat, diran el nom, el tocaran i el posaran a la caixa dels instruments/objectes que sonen fort o a la dels que sonen fluix.

Per tancar la sessió d'una manera màgica es pot tocar una caixeta de música o bé llegir i escoltar una pàgina del conte "Les meves primeres cançons de

música clàssica. Un llibre amb llums i sons.”

Per a la següent sessió, una altra activitat per seguir treballant el fort i el fluix és posar l'audició de “Carmina Burana” de Carl Orff i es dóna un mocador a cada alumne. Seguidament, se'ls explica que quan la música soni fluixa es fa una boleta amb el mocador i quan soni forta es mou al mocador tot ballant.

Un cop acabada l'activitat es divideix la classe en dos grups i se'ls explica cada una de les activitats perquè llavors, els grups canviaran.

Per una banda, el primer grup se'ls donarà una caixa amb instruments i de manera cooperativa els hauran de classificar segons si sonen fort o fluix. Aquests els dividiran en dos grups que estaran etiquetats amb el signe musical no convencional de fort i fluix.

Per altra banda, l'altre grup farà el joc d'1 2 3 i 4 amb la cançó de “Pedra pedreta” o bé, “Un cigró petit” per parelles de manera cooperativa. La mestra es quedarà amb aquest grup, atès que és l'encarregada de fer els sons. També controlarà com ho fa l'altre grup i si ha fet bé la separació. Al final el docent dóna un *feedback* a cada grup i alhora, aprofita les activitats per avaluar si han assolit o no el concepte de fort i fluix.

Finalment, es posa el vídeo “Forte Piano” de Musick8 per tal de tancar la sessió d'una manera divertida.

Annex 2, rúbriques d'avaluació i graelles d'observació del contingut musical

Rúbrica d'avaluació del bloc 1

	Molt	Una mica	Gens
Diferencia el so i el silenci a partir de les cançons treballades a l'aula.	Diferencia el so i el silenci en totes les cançons treballades a l'aula.	Diferencia algunes vegades el so i el silenci a les cançons treballades a l'aula.	No diferencia el so i el silenci a les cançons treballades a l'aula.
Reconeix els elements de so i silenci de la grafia musical no convencional.	Reconeix els elements de so i silenci de la grafia musical no convencional	Reconeix només algun element de so i silenci de la grafia musical no convencional o bé el reconeix a vegades.	No reconeix els elements de so i silenci de la grafia musical no convencional
Participa activament cantant les cançons a l'aula.	Participa cantant les cançons a l'aula.	Participa cantant una part de la cançó o bé participa a estones.	No participa cantant les cançons a l'aula.
Segueix les indicacions de so i silenci donades a l'hora de ballar.	Segueix les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar.	A estones segueix les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar.	No segueix les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar.

Rúbrica d'avaluació del bloc 2

	Molt	Una mica	Gens
Reconeix la qualitat del so de l'altura tot diferenciant entre sons aguts i sons greus.	Sap diferenciar entre els sons aguts i els sons greus.	Diferencia algunes vegades els sons aguts i els sons greus.	No diferencia els sons aguts i els sons greus.
Sap interpretar els signes musicals no convencionals associats a l'altura.	Sap interpretar els signes musicals no convencionals associats a l'altura.	Sap interpretar només algun signe musical no convencional associat a l'altura o bé, només l'interpreta a vegades.	No sap interpretar els signes musicals no convencionals associats a l'altura.
Participa activament tot cantant les cançons tradicionals proposades a l'aula.	Participa cantant les cançons a l'aula.	Participa cantant una part de la cançó o bé participa a estones.	No participa cantant les cançons a l'aula.
Reconeix l'instrument de la campana i en sap el seu nom.	Reconeix l'instrument de la campana i en sap el seu nom.	Només reconeix l'instrument o només en sap el seu nom.	No reconeix l'instrument de la campana i tampoc en sap el seu nom.

Rúbrica d'avaluació del bloc 3

	Molt	Una mica	Gens
Conèixer la qualitat del so de la intensitat, atès que reconeix els sons forts i els sons fluixos.	Reconeix i diferencia els sons forts i els sons fluixos.	Reconeix només el so fluix o el so fort o bé, només el reconeix de vegades.	No reconeix ni diferencia els sons forts i els fluixos.
Sap interpretar els signes musicals no convencionals relacionats amb l'altura.	Sap interpretar els signes musicals no convencionals associats amb la intensitat.	Sap interpretar només algun signe musical no convencional associat a la intensitat o bé, només l'interpreta a vegades.	No sap interpretar els signes musicals no convencionals associats a la intensitat.
Escolta i participa de manera activa durant les diferents audicions.	Escola i participa activament durant les audicions.	Escola les audicions però no participa.	No escolta ni participa en les audicions.

Rúbrica d'avaluació del bloc 4

	Molt	Una mica	Gens
Sap diferenciar entre un so curt i un so llarg.	Diferencia el so curt del so llarg.	Diferencia el so curt del so llarg algunes vegades.	No diferencia el so curt del so llarg.
Reconeix la qualitat del so del timbre i sap alguna característica dels instruments treballats a l'aula.	Reconeix la qualitat del so del timbre i sap característiques de la majoria d'instruments treballats a l'aula.	Reconeix la qualitat del so del timbre i sap característiques de menys de la meitat dels instruments treballats a l'aula.	No reconeix la qualitat del so del timbre i no sap pràcticament cap característica dels instruments treballats a l'aula.
Participa activament cantant cançons del repertori infantil tradicional.	Participa cantant les cançons a l'aula.	Participa cantant una part de la cançó o bé participa a estones.	No participa cantant les cançons a l'aula.
Segueix les indicacions de so i silenci donades a l'hora de ballar	Segueix les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar.	A estones segueix les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar.	No segueix les indicacions de so i silenci a l'hora de ballar.

Anàlisi dels resultats dels alumnes

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P.V.	B	A	M	E
BLOC 1																	
Ítem 1																	
Ítem 2																	
Ítem 3																	
Ítem 4																	
BLOC 2																	
Ítem 1																	
Ítem 2																	
Ítem 3																	
Ítem 4																	
BLOC 3																	
Ítem 1																	
Ítem 2																	
Ítem 3																	
BLOC 4																	
Ítem 1																	
Ítem 2																	
Ítem 3																	
Ítem 4																	

Annex 3, rúbriques d'avaluació i graelles d'observació de l'aprenentatge cooperatiu

	SÍ	NO	Observacions
S'enfada fàcilment			
Té iniciativa			
Col·labora			
Assumeix les seves responsabilitats			
Ajuda als companys			
Escolta als companys			

	SÍ	NO	Observacions
Individualment ha resolt la tasca amb èxit.			
En grup han resolt la tasca amb èxit.			

Anàlisi dels resultats dels alumnes

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P. V.	B	A	M	E
S'enfada fàcilment	Green	Green	Green	Red	Red	Green	Red	Green	Red	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Green	
Té iniciativa	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Green	Red	Green	Red	Red	Red	Red	Green	Green	Red	
Col·labora	Green	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Green	Green	Green	Red	
Assumeix les seves responsabilitats	Green	Red	Red	Green	Green	Red	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Green	Green	Green	Red	
Ajuda als companys	Red	Red	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Green	Green	Red	
Escolta als companys	Red	Red	Red	Green	Green	Green	Red	Green	Green	Green	Red	Red	Red	Green	Green	Green	

Cal tenir en compte que a la Y. se li ha exigit menys, perquè encara no entén gaire el català. En M. tot i que intenta cooperar amb els companys presenta dificultats per la manca de llenguatge que té i l'E. no l'he pogut avaluar, atès que a les tardes no assisteix al centre.

Taula d'observació a la meitat de la proposta

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P. V.	B	A	M	E
S'enfada fàcilment	Red	Green	Green	Red	Red	Green	Red	Green	Red	Red	Green	Red	Red	Red	Red	Green	
Té iniciativa	Green	Green			Green	Red	Green	Red	Green	Red	Red	Red	Red	Green	Green	Red	
Col·labora	Green	Green			Green		Green			Green	Red	Green	Green	Green	Green	Green	
Assumeix les seves responsabilitats	Green	Green	Red		Green	Red	Green			Green	Red	Green	Red	Green	Green	Red	
Ajuda als companys	Green	Red	Green		Green	Red	Green			Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	
Escolta als companys	Green	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Red	Green	Green	Green	Green	Red	Green	Green	Green	

L'E. no s'ha pogut avaluar, atès que no ha assistit a cap sessió de música.

Taula d'observació al final de la proposta

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P. V.	B	A	M	E	
S'enfada fàcilment	Red	Red	Green	Red	Red	Green	Red	Red	Red	Red	Green	Red	Red	Red	Red	Red	Red	
Té iniciativa	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Green	Red	Green	Green	Green	Red	Green	
Col·labora	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	
Assumeix les seves responsabilitats	Green	Green	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	
Ajuda als companys	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	
Escolta als companys	Green	Green	Red	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Red	

La B. ha fet una gran evolució al llarg de la proposta. A causa de les dificultats familiars que pateix a casa li costa ajudar-se i escoltar. Demana ser el centre d'atenció constantment.

Taula d'observació a l'inici de la proposta

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P. V.	B	A	M	E	
Individualment ha resolt la tasca amb èxit.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
En grup ha resolt la tasca amb èxit	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

Tots els alumnes han resolt la tasca amb èxit una vegada han treballat en grup. Com que es tracta de l'inici de la proposta la mestra ha incidit en alguns grups.

Taula d'observació a la meitat de la proposta

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P. V.	B	A	M	E	
Individualment ha resolt la tasca amb èxit.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
En grup ha resolt la tasca amb èxit	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

Cal tenir en compte que la tasca de la meitat de la proposta requeria més concentració i un major domini de les habilitats musicals en comparació a la primera.

Taula d'observació al final de la proposta

	A	A	B	G	M	A	P. R.	Y	N	I	A	L	P. V.	B	A	M	E
Individualment ha resolt la tasca amb èxit.																	
En grup ha resolt la tasca amb èxit																	

